

Ort	Byggnadsföretagets omfattning	Beräknade kostnader		
		Byggnader	Tomt m. m.	Summa
Kolari	2 lägenheter om 2 rum och kök 1 rum för extra personal 1 expeditjonsrum 1 garage	60 000	5 000	65 000
Södra Koivukylä	2 lägenheter om 2 rum och kök 1 rum för extra personal 1 expeditjonsrum	60 000	5 000	65 000
Norra Vitsaniemi	2 lägenheter om 2 rum och kök 1 rum för extra personal 1 expeditjonsrum	60 000	5 000	65 000
Nedre Kuivakangas	2 lägenheter om 2 rum och kök 1 rum för extra personal 1 expeditjonsrum 1 garage	60 000	5 000	65 000
Blåsjön	1 lägenhet om 2 rum och kök 1 rum för extra personal	40 000	3 000	43 000
Posåsen	2 lägenheter om 2 rum och kök 1 rum för extra personal 1 expeditjonsrum 1 vågbod	60 000	5 000	65 000
Jakobsrud	2 lägenheter om 2 rum och kök 1 extrarum med kokvrå expeditjonslokaler	60 000	5 000	65 000
Långflon	2 lägenheter om 2 rum och kök 1 extrarum med kokvrå expeditjonslokaler 1 garage	63 000	5 000	68 000
Grundforsen	2 lägenheter om 2 rum och kök 1 extrarum med kokvrå expeditjonslokaler 1 garage	63 000	5 000	68 000
Röjdåfors	2 lägenheter om 2 rum och kök 1 extrarum med kokvrå 1 garage expeditjonsrum	63 000	5 000	68 000
Medskogen	1 garage	7 000	—	7 000
<i>Ombyggnader.</i>				
Pajala	1 lägenhet om 2 rum och kök	25 000	—	25 000
Karesuando	1 lägenhet om 2 rum och kök			
			Summa kronor	864 000

Generaltullstyrelsens hemställan om anvisande av medel för uppförande av vaktstugor i Haparanda och Östersunds gränsdistrikt grundar sig på en av svenska tullmannaförbundet till generaltullstyrelsen ställd skrivelse. Behovet har därvid angivits till 15 vaktstugor i Haparanda gränsdistrikt och 1 vaktstuga vid gränsposteringen Vågen i Östersunds gränsdistrikt. Förbundet har därvid anfört bland annat följande.

Vid nästan alla posteringar söder om Svanstein, där överfartsställen finnas, kräver trafikkontrollen, att fast bevakning är anordnad. Då endast få

tjänstemän ha bostäder intill överfartsställena, blir den familj, som har bostaden vid överfartsstället, ständigt utsatt för intrång från trafikanternas och tjänstemännens sida. Ofta äro bostäderna trånga, och då trafikanter måste avvisiteras och anhållna måste inhysas i timmar innan statspolisen hinner avhämta dem, varuförtullningar måste förrättas inom bostaden, allt medan de yngsta familjemedlemmarna uppehålla sig i samma rum, uppkomma allvarliga olägenheter för tjänstemännen och deras familjer. Har ej tjänstemännen sin bostad i anslutning till överfartsvägen, försvåras bevakningen och den fortlöpande kontrollen kan bli eftersatt. Som exempel på svårigheterna anföres.

Persontrafiken vid Norra Niemis gränspostering omfattar cirka 60—125 personer dagligen. Den bevakningstjänsteman, som är bosatt närmast överfartsstället, nödgas att i sin privata bostad mottaga denna ström av trafikanter. Hans bostad måste tagas i bruk vid förtullningar, visitering av effekter, kroppsvisitationer samt, om anledning därtill finnes, vid förhör med mera. Vid överfartsvägen är en diversehandel belägen. Utförseln från denna affär är mycket stor, enär hela den finska grannförsamlingen, uppgående till 6 000 personer, gör sina inköp därstädes. All kontroll av trafiken till och från affären måste ske vid stranden, emedan affären ligger mellan denna och tjänstemännens bostad.

Vid gränsposteringen Revonsaari, där tulluppbörden under kalenderåret 1945 uppgick till kronor 6 393:47 och antalet inkommande personer var 8 163 samt utgående personer 7 889, utföras alla kroppsvisitationer, visitation av trafikanternas bagage samt förtullningar i gränsuppsyningsmännens privata bostäder.

I anslutning härtill anför styrelsen.

Vaktstugorna i Haparanda gränsdistrikt vore avsedda att uppföras vid överfartsställena, där trafikkontrollen krävde, att fast bevakning funnes anordnad. Enligt vad i skrivelsen anförts borde vaktstugorna inrymma såväl expeditionslokal som vaktrum, men enligt en av chefen för Haparanda gränsdistrikt senare överlämnad, av ordföranden i styrelsen för tullmannaförbundets avdelning i Haparanda uppgjord skiss, skulle vaktstugorna inom gränsdistriktet inredas med vaktrum, visitationsrum och förstuga. Uppförandet av en stuga av föreslagna dimensioner $3,5 \times 5,5$ m invändiga mått kan, enligt upplysning, som generaltullstyrelsen låtit under hand införskaffa från byggnadsstyrelsen, beräknas draga en kostnad av högst 6 000 kronor. Kostnaderna för 16 sådana vaktstugor komme alltså att uppgå till omkring 95 000 kronor.

Slutligen har styrelsen efter framställning av chefen för Göteborgs kustdistrikt ansett behov föreligga av en vaktstuga även för personalen vid kustposteringen Träslöv inom Varbergs kustöveruppsyningsmansområde och anför härom följande.

Sagda personal, vilken utgöres av två fast stationerade tjänstemän, har till huvudsaklig arbetsuppgift att betjäna fisketrafiken i Träslövsläge, vars hamn är den största fiskehamnen i Halland med synnerligen livlig trafik. Tjänstemännen måste, ofta under svåra väderleksförhållanden, såväl dag som nattetid vistas å kajområdet vid den öppna kusten under utövande av dem anbefalld tillsyn och kontroll av sjötrafiken. Det har därför funnits vara angeläget, att ett vaktrum därstädes ställes till tjänstemännens förfogande. För ändamålet lämpligt tomtområde upplättes enligt uppgift tills vidare utan

kostnad för tullverket av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som är ägare till kajområdena på platsen. Vaktstugan, som enligt uppgjort förslag skulle få dimensionerna $2,5 \times 3$ m, kan beräknas i uppförande draga en kostnad, icke överstigande 1 000 kronor.

För nästkommande budgetår torde böra anvisas medel för fullföljande av styrelsens program för förbättring av bostadsförhållandena vid tullverkets gränsbevakning, och jag har icke någon erinran emot att även posteringarna Grundforsen, Röjddåfors och Medskogen medtagas i programmet. Dessa medel synas jämväl efter Kungl. Maj:ts prövning få anlitas för uppförande av oförmälda vaktstugor intill ett belopp av högst 95 000 kronor. Anslaget torde böra bestämmas till oförändrat belopp, 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 500 000.

Diverse kapitalfonder.

Fonden för kreditgivning till utlandet.

[2.] **Kreditgivning till Sovjetunionen.** I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 351 har 1946 års riksdag i skrivelse den 13 november 1946, nr 492, anmält, att riksdagen lämnat av Kungl. Maj:t äskat godkännande å ett avtal med De Socialistiska Rådsrepublikernas Union, enligt vilket Sverige lämnar en kredit å 1 000 miljoner kronor. Avtalet har numera ratificerats.

Enligt avtalet beräknas den beviljade krediten å 1 000 miljoner kronor komma att utnyttjas med i genomsnitt ett belopp av 200 miljoner kronor för varje år. De på ett första avtalsår fallande utgifterna i anledning av avtalet förutsattes i propositionen skola täckas av disponibla medel å det under fonden för kreditgivning till utlandet anvisade anslaget till Bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete.

De efter utgången av det första avtalsåret fallande utbetalningarna i anledning av detta kreditavtal torde böra utgå från särskilt anslag under förevarande fond. Ehuru summan av dessa utbetalningar under nästa budgetår icke torde komma att uppgå till detta belopp, synes dock, med hänsyn till avtalets konstruktion, anslag böra äskas med 200 miljoner kronor.

Några andra tillskott av medel under förevarande fond synas icke för närvarande erforderliga.

*Statsverkspropositionen: Bil. 28: Kapitalbudgeten:
Finansdepartementet.*

Med åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kreditgivning till Sovjetunionen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanlag av kronor 200 000 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

B. Sandberg.

Kapitalinvesteringar.

Ecklesiastikdepartementet.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
3 januari 1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne, anmäler här efter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärenden angående **anslag å kapitalbudgeten** under budgetåret 1947/48 och yttrar därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

1. Nybyggnader för kemiska och biokemiska institutionerna vid universitetet i Uppsala m. m. Genom beslut den 26 april 1946 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i samråd med vederbörande universitetsmyndigheter vid universitetet i Uppsala och Lund verkställa utredning rörande utbyggnadsplaner för nämnda universitet.

Efter framställning av *det större akademiska konsistoriet i Uppsala* har nu *kanslern för rikets universitet* — med överlämnande av yttranden från vederbörande akademiska myndigheter m. m. — hemställt om anvisande av medel för uppförande vid universitetet i Uppsala av nybyggnader för kemiska institutionen jämte ett analyslaboratorium samt för biokemiska institutionen och ett till denna anslutet cyklotronlaboratorium i huvudsaklig överensstämmelse med en av byggnadsstyrelsen verkställd skissutredning.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

1. Nybyggnad för kemiska institutionen jämte analyslaboratorium. Med avseende å denna byggnadsfråga ha *prefekten för den kemiska institutionen, professorn G. Hägg* samt *professorn A. Fredga* i skrivelse till byggnadsstyrelsen i huvudsak anfört:

Den byggnad, som för närvarande disponeras av kemiska institutionens båda avdelningar (oorganisk kemi och organisk kemi) togs i bruk höstterminen 1904. Intill i år har själva byggnaden ej undergått någon väsentlig förändring eller genomgripande reparation.

Redan 1937 begärdes anslag för vissa ombyggnads- och reparationsarbeten inom institutionens oorganiska avdelning. Dessa arbeten ha på grund av tidsläget kunnat upptagas först i år och utföras av byggnadsstyrelsen. Härigenom ha i byggnadens nedre våning en del särskilt framträdande brister kunnat afhjälpas och genom lämpligare rumsdisponering något förbättrade arbetsmöjligheter kunnat vinnas.

Byggnadens planläggning omöjliggör dock varje effektivt utnyttjande av byggnadsvolymen. Denna kan ej utnyttjas bättre genom ytterligare entresolering emedan härigenom endast lokaler med alltför ringa takhöjd (högst 2,55 m) skulle erhållas. En mycket stor brist på rum för specialarbeten samt en även i andra avseenden olämplig disponering av utrymmena skulle kvarstå.

En ytterst allvarlig olägenhet som även alltid måste kvarstå om institutionen ej kan spränga den gamla byggnadens ram är den ringa kapaciteten hos de för de elementära övningskurserna avsedda lokalerna. Denna är för närvarande betydligt mindre än hos motsvarande lokaler vid universitetet i Lund och Stockholms högskola. Att lokalbehovet är stort torde framgå av att undervisningen vid institutionen för enbart filosofie kandidat- och ämbetsexamen uppgår till ca 40 000 elevtimmar per läsår.

Det för enbart *oorganiska avdelningens* forskning tillgängliga rena laboratorieutrymmet omfattar sedan de nu pågående ombyggnadsarbetena avslutats 407 m². Då äro fortfarande en del av i denna golvyta ingående entresolokaler, framför allt på grund av ringa takhöjd (2,40 m) och dåliga bjälklag, ytterst olämpliga för laboratoriearbete. Åtskilliga övriga lokaler kunna, trots att de moderniserats, på grund av sin form och sitt läge ej utnyttjas lika effektivt som moderna lokaler med samma golvyta. Samtliga lokaler komma emellertid så snart ombyggnadsarbetena äro avslutade att helt tagas i anspråk för den nu pågående forskningen. Varje intensifiering av forskningen kräver större och lämpligare lokaler, vilka endast kunna vinnas genom tillbyggnad av nuvarande institutionsbyggnaden. Först härigenom kunna även de för den elementära undervisningen avsedda utrymmena erhålla erforderlig storlek. En mycket blygsam uppskattning av det framtida utrymmesbehovet leder till en ytterligare behövlig golvyta av ca 550 m².

Institutionens *organiska avdelning* disponerar för närvarande en yta för laboratoriearbeten av 500 m² men då är häri inräknat 215 m², som upptages av det nuvarande övningslaboratoriet, där även hela den elementära undervisningen i organisk kemi skall äga rum. Större delen av det övriga utrymmet är av olika skäl (golv och innertak av trä, dåliga ventilationsmöjligheter, rumshöjd 2,40 m) absolut otjänliga för vanligt laboratoriearbete men i viss utsträckning användbara för speciella ändamål eller apparatuppställningar. Större delen av forskningsarbetet (med undantag av professors egen verksamhet) måste därför förläggas till övningslaboratoriet, vilket medför avsevärda olägenheter för såväl kurslaboranter som forskare. Det är sålunda ej möjligt att mottaga hela terminskursen på en gång och forskarna kunna endast under ferierna fritt disponera laboratoriet. En betydlig utvidgning är därför nödvändig om forskning och elementär undervisning skola kunna bedrivas utan att interferera med varandra.

För ett rationellt bedrivande av den organisk-kemiska forskningen äro sålunda moderniseringsarbeten inom de befintliga lokalerna samt tillbyggnadsarbeten nödvändiga. Det utvidgningsbehov, som måste täckas genom tillbyggnad, beräknas uppgå till ca 650 m².

Den planerade tillbyggnaden bör även inrymma det *centrala analyslaboratorium*, som för närvarande är under organisation och är avsett att tillhöra kemiska institutionen.

I programmet för tillbyggnaden ha lokaler förutsatts för kemiska institutionens båda avdelningar samt för analyslaboratoriet. Programmet upptager det minimibehov av lokaler, som krävas för rationell oorganisk och organisk forskning samt för analyslaboratoriets verksamhet. I den nya byggnadskroppen böra inrymmas även lokaler för den utvidgade verkstad, som nu blir gemensam för alla de kemiska institutionerna. Denna gemensamma verkstad skulle innebära en stor rationalisering, som i hög grad minskar de anläggnings- och driftkostnader, som föranledas av de olika institutionernas verkstadsbehov.

I programmet ha även upptagits oundgängliga ombyggnads- och reparationsarbeten inom den gamla byggnadens organiska avdelning samt vissa arbeten inom samma byggnad, vilka syfta till beredande av för hela institutionen gemensamma lokaler (förråd, kapprum, modernisering av snickeriverkstad m. m.). Dessutom ha föreslagits åtgärder för erhållande av större brandsäkerhet inom den gamla byggnadens nu ytterst eldfarliga vind.

Sammanfattningsvis kan anföras att den nu föreslagna tillbyggnaden avser att bereda det för modern oorganisk och organisk forskning oundgängligen nödvändiga utrymmet samtidigt som den genom avlastning bereder ett behövt ökat utrymme för den elementära undervisningen inom de gamla lokalerna. Den bereder samtidigt utrymme åt det centrala analyslaboratoriet, en avdelning av kemiska institutionen, som bör bli av ovärderlig nytta för hela universitetet och som samtidigt för första gången möjliggör analytisk grundforskning vid ett svenskt universitet.

2. Nybyggnad för biokemiska institutionen jämte cyklotronlaboratorium. *Professorn A. W. K. Tiselius* har härutinnan i skrivelse till byggnadsstyrelsen i huvudsak anført:

Professuren i biokemi vid Uppsala universitet inrättades från och med den 1 juli 1938 på grundval av en donation till universitetet. Lokalfrågan för den biokemiska institutionen är emellertid alltjämt olöst. Hittills har såsom ett provisorium vissa utrymmen i den fysikalisk-kemiska institutionen ställts till den biokemiska institutionens disposition. Då forskningsverksamheten inom såväl biokemi som fysikalisk kemi de senaste åren starkt expanderat, har emellertid en alltmer besvärande trångboddhet gjort sig märkbar och det är uppenbart, att snabba åtgärder äro nödvändiga om ej situationen skall bli ohållbar. På senare tid har situationen ytterligare förvärrats genom en i och för sig glädjande stor tillströmning av utländska forskare i fysikalisk kemi och biokemi.

Ytterligare faktorer ha tillkommit, som gjort denna byggnadsfråga ännu mera akut. Genom ett enskilt företag, aktiebolaget Werner och Carlström i Göteborg, kommer sålunda universitetet att till sitt förfogande få en cyklotronanläggning, som öppnar helt nya forskningsmöjligheter både för fysikalisk kemi och biokemi. De utomordentliga resurser, som härigenom ställas till förfogande, kunna i avsevärd utsträckning utnyttjas för grundläggande forskning av betydelse för atomforskning, för fysik och kemi samt ej minst för biokemi och medicin. Kraven på utrymmen måste emellertid därigenom

bli avsevärt större och detta gäller såväl fysikalisk kemi som biokemi. Visserligen bekostar Wernerkoncernen, förutom cyklotronen och därtill hörande apparatur, även själva cyklotronhallen. Men det är uppenbart, att ett utnyttjande av denna anläggning i full utsträckning ej kan ske i de hittillsvarande, redan nu överbelastade lokalerna, som avsetts motsvara enbart den fysikaliska kemiens utrymmesbehov 1930.

Atomkommittén, som uppmärksammat detta förhållande, har också i en skrivelse till universitetets rektor i januari 1946 framhållit det angelägna i att ökade utrymmen snarast kunna beredas för dessa arbeten.

Vidare må erinras att statens medicinska forskningsråd, som på sistone ägnat stor uppmärksamhet åt planläggningen av åtgärder för bekämpande av virusjukdomarna bland människor och djur, uppgjort ett preliminärt program för intensifierad virusforskning beträffande barnförlamning, influensa m. m., vars genomförande förutsätter ett ianspråktagande av de fysikalisk-kemiska och biokemiska institutionerna vid universitetet i en utsträckning, som ej är möjlig med nuvarande lokalresurser. Exempelvis ha försöksdjur i avsaknad av härför erforderliga lokalutrymmen hittills måst inhyas provisoriskt i hygienisk-bakteriologiska institutionens lokaler, något som emellertid icke torde kunna fortsätta någon längre tid framåt. Ännu allvarligare är emellertid att det kan innebära avsevärda risker att arbeta med farliga smittämnen på en institution, som ej speciellt utrustats därför.

Av här anförda skäl föreslås nu att i den biokemiska institutionens nybyggnad inrymmes en avskild mikrobiologisk avdelning för virus och bakteriologiska arbeten samt för försöksdjur. Alldeles oavsett de speciella forskningsprogram som här omnämnts kräver en modern biokemisk institution en dylik avdelning även därför, att bakterier och virus som forskningsobjekt kommit att intaga en alltmera central ställning inom biokemien.

Programmet för den biokemiska institutionen är uppgjort så att det förutom laboratorier för biokemi och biofysik, skrivrum etc. innehåller även en särskild avdelning för de till cyklotronen anslutna biokemiska arbetena (framför allt isotopstudier) samt den nys nämnda mikrobiologiska avdelningen. Båda måste av uppenbara skäl i viss mån avgränsas från den övriga institutionen. Eljest kännetecknas planerna av en i mycket stor utsträckning genomförd samordning av den nya biokemiska och den gamla fysikalisk-kemiska institutionens resurser. Denna plan har sin grund i att en exakt gränsdragning mellan dessa bägge vetenskaper är omöjlig att utföra och att tvärtom ett nära samarbete har visat sig synnerligen fruktbarande. Biokemien kommer sålunda att i hög grad bli beroende av fysikalisk-kemiska institutionens centrifugavdelning, elektronmikroskop etc. och verkstaden planeras gemensam för samtliga kemiska institutioner. Även bibliotek och föreläsningssal i fysikalisk-kemiska och kemiska institutionerna torde räcka till för biokemiens behov. Å andra sidan planeras i biokemiska institutionen nya utrymmen för kemiska laboratorier, som äro alldeles otillräckliga i fysikalisk-kemiska institutionen, vidare läs- och skrivutrymmen, ett lunchrum som avses att utnyttjas gemensamt av samtliga kemiska institutionernas vetenskapliga och tekniska personal samt även av de studerande som gå på kurserna. Härigenom kunde ett gammalt och välmotiverat önskemål förverkligas. Utrymmen för kontor och expedition inredas även i den nya byggnaden att utnyttjas gemensamt med den fysikaliska kemien. Vissa utrymmen ha planerats för kursundervisning i biokemi. Önskemål om dylika kurser ha framställts från många håll — nu senast vid ämneskonferensen i kemi i Stockholm i april 1946 — och torde motiveras ej minst av det ökade behovet av biokemister i industrien och i dess forskningslaboratorier.

Den planerade biokemiska tillbyggnaden har ett effektivt golvutrymme av ca 2 180 m². Till naturvetenskapliga forskningskommittén har biokemiens tillbyggnadsbehov tidigare uppgivits motsvara en effektiv golvyta av *minst* 1 400 m². Nu tillkommer emellertid ovan angivna särskilda mikrobiologiska avdelning på ca 450 m² samt de för biokemiska arbeten i anslutning till cyklotronen reserverade utrymmena ca 300 m², sammanlagt alltså motsvarande 750 m² förut ej medräknade utrymmen.

Sammanfattningsvis kan anföras, att behovet av den här föreslagna nybyggnaden grundar sig på en expansion av den i Uppsala bedrivna biokemiska och fysikalisk-kemiska forskningen på områden, som allmänt anses höra till de mest centrala och aktuella inom naturvetenskapen och som samtidigt äro för folkförsörjning och folkhälsa särskilt viktiga. Härtill kommer de utomordentliga möjligheter som nu öppna sig inom atomforskningen och dess tillämpningar inom kemi och medicin genom cyklotronanläggningens tillkomst. I samtliga fall gäller att de personella och materiella förutsättningar för en intensifierad forskning nu föreligga — ej minst tack vare de nya befattningar och ökade anslag som beviljats av 1946 års riksdag. Det väsentliga hindret för en önskvärd expansion och ett fullt utnyttjande av de nya resurserna ligger i lokalbristen. Det synes därför ytterligt angeläget att denna kan hävas snarast genom de åtgärder som ovan föreslagits. Ett uppskov vore beklagligt ej minst med hänsyn till att just på de forskningsområden, som här avses, mycket stora resurser sättas in på andra håll i världen och risk föreligger att vårt land här kan bli efter.

Med avseende å det förenämnda *cyklotronlaboratoriet* har *prefekten för fysikalisk-kemiska institutionen, professorn The Svedberg*, i skrivelse till byggnadsstyrelsen bland annat anfördt:

Cyklotronen och den för densamma avsedda underjordiska byggnaden, som bekostas av enskilda medel, kommer att fritt få disponeras av universitetet för vetenskaplig forskning och efter 10 år skall hela anläggningen tillfalla universitetet.

Cyklotronen, som kommer att byggas efter moderna principer, som möjliggör uppnåendet av mycket hög partikelenergi, kommer därför att få stor betydelse för utforskandet av atomkärnornas struktur och bör sålunda även kunna bli ett viktigt led i forskningar rörande atomenergiens tekniska utnyttjande.

Cyklotronen kommer att få betydelse som ett hjälpmedel för kemisk och biologisk forskning, där radioaktiva isotoper komma att få allt vidsträcktare användning. Inom kemien spela de en viktig roll speciellt inom reaktionskinetiken, för strukturbestämningar och som analytiskt hjälpmedel. Inom biologi och medicin komma de att utgöra ett av de viktigaste hjälpmedlen för studiet av den biologiska syntesen, där en fördjupad kunskap är av stor betydelse för näringsliv och forskning.

Inom biologien och medicinen kommer cyklotronen även att få betydelse för undersökning av olika strålnings inverkan på organismen. Man väntar sig att neutron- och protonstrålning med hög partikelenergi skall få betydelse inom cancerterapien.

Det är av stor vikt att denna cyklotronanläggning kommer till stånd utan dröjsmål för att Sverige skall kunna hävda sig i konkurrensen med utlandet, där nu en intensiv forskningsverksamhet bedrivs på detta område.

Cyklotronen kommer att för driften kräva en särskild fristående laboratoriebyggnad, som är avsedd att anknytas till den planerade biokemiska in-

stitutionen. Till detta cyklotronlaboratorium skall så gott som allt arbete med radioaktiva substanser koncentreras, vilket är av synnerlig vikt, enär annars fara för radioaktiv nedsmittning av institutionsbyggnaderna föreligger. Med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifter, för vilka cyklotronlaboratoriet kommer att tagas i anspråk, är det av vikt, att dess utrymmesbehov bli tillgodosedda och att det planeras så att eventuell framtida tillbyggnad kan företagas.

De arbeten som tidigare utförts med radioaktiva isotoper ha varit förlagda till fysikalisk-kemiska institutionens högspänningsrum. Det har ansetts lämpligt att i samband med det planerade cyklotronlaboratoriet i detta låta inrymma även ett större rum i två våningar plus underliggande en källarvåning. Detta utrymme är avsett att ersätta nuvarande föråldrade högspänningsrum, som betydligt bättre lämpar sig för andra ändamål och beräknas dessutom att komma till allmän användning som fysiskt laboratorium för uppställningar, som kräva stort utrymme. Genom den av enskilda medel bekostade hissen och trappan till cyklotronhallen kommer det på ett fördelaktigt sätt att anknytas till cyklotronlaboratoriet, till vilket det organiskt hör samman.

Då cyklotronlaboratoriet kommer att sammanhöra med fysikalisk-kemiska och biokemiska institutionerna och skall anslutas till den senare, har det ansetts lämpligt att det från början tillhör universitetet och bör ingå i det allmänna byggnadsprogrammet för en utvidgning och modernisering av dess kemiska institutioner.

Här må erinras, att såvitt gäller frågorna om nybyggnader för kemiska institutionen jämte analyslaboratorium samt för biokemiska institutionen liknande framställningar från vederbörande professorer vid universitetet tidigare tillställts den *naturvetenskapliga forskningskommittén*, som i sitt den 1 november 1945 avlämnade betänkande (SOU 1945: 48 s. 129 ff. och 176 ff.) förordat dessa byggnadsplaner. *Atomkommittén* har även i sitt betänkande den 13 mars 1946 tillstyrkt det planerade analyslaboratoriet, därvid kommittén uttalat, att det ur dess synpunkt vore ett mycket viktigt önskemål att detta laboratorium inrättades, enär en följd av besvärliga analysproblem komme att framträda i samband med det fortsatta arbetet på atomenergiens utvinning.

Byggnadsstyrelsen, som efter samråd med vederbörande institutionsföreståndare verkställt en skissutredning beträffande ifrågavarande byggnadsföretag, har — med överlämnande av nio till utredningen hörande ritningar — i huvudsak anfört:

Det sålunda uppgjorda förslaget innebär, att de nuvarande byggnaderna för kemiska och fysikalisk-kemiska institutionerna bibehållas. I direkt förbindelse med dessa institutioner tänkes en utbyggnad för den kemiska institutionen förlagd och sydost om nuvarande fysikalisk-kemiska institutionen en nybyggnad för biokemiska institutionen.

Det uppgjorda förslaget har av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknats till 2 100 000 kronor för vardera av de kemiska och biokemiska institutionerna.

Med stöd av privata medel kommer en i huvudsak under mark belägen cyklotronanläggning att utföras i anslutning till fysikalisk-kemiska och den planerade biokemiska institutionen. De utrymmen, som cyklotronen erforderar ovan mark, ha sammanförts till en i omedelbar anslutning till nybygg-

naden för den biokemiska institutionen förlagd mindre byggnad. Denna byggnad, vars utförande universitetet hemställt måste komma att bekostas av statsmedel, har av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknats till 300 000 kronor.

Uppgörandet av ritningar till dessa institutionsbyggnader måste bli förhållandevis tidskrävande, beroende på byggnadsföretagets storlek samt dess komplicerade natur. Därjämte måste erfarenheter och rön från redan uppförda byggnader av detta slag tillvaratagas.

Med anledning av vad sålunda anförts får styrelsen tillstyrka bifall till universitetskanslerns hemställan om anslag till ifrågasvarande institutionsbyggnader. Styrelsen beräknar, att för uppgörande av fullständiga ritningar samt påbörjande av byggnadsarbetena ett belopp av 1 000 000 kronor erfordras för budgetåret 1947/48.

De här framlagda utbyggnadsplanerna för Uppsala universitet avse samtliga ett tillgodoseende av lokalbehov, vilka av vederbörande universitetsmyndigheter befunnits vara särskilt trängande. Departements-
chefen.

Vad till en början angår den planerade *tillbyggnaden av den kemiska institutionen*, så äro — såsom av den föregående redogörelsen framgår — de nuvarande lokalerna för denna institution, vilka togos i bruk år 1904, i hög grad otidsenliga. Jag erinrar i detta sammanhang, att till ombyggnads- och installationsarbeten i den nuvarande institutionsbyggnaden för budgetåret 1945/46 anvisats ett investeringsanslag av 140 000 kronor, varjämte riksdagen å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår beviljat ett ytterligare anslag för ändamålet av 20 000 kronor. Nämnda arbeten avse endast en förbättring av institutionsbyggnadens nuvarande lokaler i syfte att råda bot på de mera allvarliga olägenheter, med vilka dessa hittills varit behäftade, och innebära ingen slutlig lösning av institutionens lokalfråga. Angelägenheten av en tillbyggnad till institutionen har — såsom förut berörts — även framhållits av naturvetenskapliga forskningskommittén. Jag har också för egen del blivit övertygad om behovet härav.

Den planerade tillbyggnaden för den kemiska institutionen avses enligt det föreliggande förslaget även skola inrymma ett *centralt analyslaboratorium*. Inrättandet härav har jämväl förordats av nyssnämnda kommitté ävensom av atomkommittén. Med avseende å detta projekt tillåter jag mig vidare erinra, att min företrädare i ämbetet vid anmälan i fjol av vissa anslag till universitetet och den medicinska undervisningen m. m. — såsom framgår av det vid propositionen 1946:273 fogade statsrådsprotokollet (s. 83) — uttalade, att tanken på inrättande vid Uppsala universitet av ett dylikt laboratorium syntes honom vara ett gott uppslag som snarast borde förverkligas. För egen del är jag av samma uppfattning.

Den *biokemiska institutionen* saknar — såsom i ärendet framhållits — ännu en egen institutionsbyggnad och för tillgodoseende av dess lokalbehov ha provisoriskt vissa utrymmen inom den fysikalisk-kemiska institutionen måst tagas i anspråk, vilket föranlett en allt större trångboddhet för dessa institutioners vidkommande i samma mån som forskningsverksamheten på hithörande områden utvecklats. En nybyggnad för den biokemiska institu-

tionen har också förordats av naturvetenskapliga forskningskommittén. Även enligt min uppfattning bör en dylik byggnad komma till stånd.

Härjämte har planerats ett *cyklotronlaboratorium* i anslutning till nybyggnaden för den biokemiska institutionen och den nuvarande byggnaden för den fysikalisk-kemiska institutionen. Cyklotronen och därtill hörande anläggningar under jorden avses skola bekostas av enskilda medel, under det att en nybyggnad för erforderliga lokaler ovan mark förutsatts skola bekostas av statsmedel. Med hänsyn till den utomordentliga betydelse tillgången till ett dylikt laboratorium kan antagas komma att få för forskningen inom skilda naturvetenskapliga områden är det enligt min mening i hög grad angeläget, att planerna härå snarast möjligt kunna förverkligas. Det synes mig därvid rimligt, att staten bidrager till kostnaderna härför på sätt i ärendet föreslagits.

I princip är jag sålunda beredd att förorda samtliga de byggnadsföretag, varom förslag här framlagts. De riktlinjer för deras utförande, som angivits i den inom byggnadsstyrelsen verkställda skissutredningen, synas mig lämpliga.

Byggnadsstyrelsens beräkningar av byggnadskostnaderna, 2 100 000 kronor för tillbyggnaden av den kemiska institutionen jämte det centrala analyslaboratoriet, 2 100 000 kronor för nybyggnaden för den biokemiska institutionen och 300 000 kronor för den till cyklotronanläggningen hörande laboratoriebyggnaden, sålunda tillhoppa 4 500 000 kronor, ha icke heller givit mig anledning till erinran. Jag förutsätter emellertid, att byggnadsstyrelsen vid det fortsatta ritningsarbetet tillvaratager de möjligheter till minskning av byggnadskostnaderna, som kunna erbjuda sig utan att byggnadernas ändamålsenlighet därigenom eftersättes.

För uppgörande av fullständiga ritningar och för påbörjande av här avsedda byggnadsföretag förordar jag — i överensstämmelse med byggnadsstyrelsens förslag — att å riksstaten för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nybyggnader för kemiska och biokemiska institutionerna vid universitetet i Uppsala m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av . . kronor 1 000 000.

2. Nybyggnad för meteorologiska institutionen vid universitetet i Uppsala. Med bifall till i propositionen 1946: 273 i ämnet framlagda förslag har riksdagen för innevarande budgetår anvisat ett investeringsanslag av 300 000 kronor till påbörjande av en nybyggnad för meteorologiska institutionen vid universitetet i Uppsala. I nämnda proposition föreslogs att det skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att efter av byggnadsstyrelsen verkställd överarbetning av då föreliggande byggnadsförslag, vilket kostnadsberäknats till 450 000

kronor, fastställa ritningar för byggnaden i fråga ävensom bestämma dess närmare förläggning å universitetet tillhörig mark.

Genom beslut den 29 juni 1946 anbefalldes Kungl. Maj:t byggnadsstyrelsen att överväga den närmare förläggningen å universitetet tillhörig mark av ifrågavarande nybyggnad samt i samråd med vederbörande universitetsmyndigheter, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, chefen för flygvapnet och luftfartsstyrelsen uppgöra ritningar därtill ävensom med sagda ritningar till Kungl. Maj:t inkomma.

Till åttlydnad härav har *byggnadsstyrelsen* med skrivelse den 5 december 1946 överlämnat förslag till nybyggnad för meteorologiska institutionen. Förslaget, som åskådliggjorts å en situationsplan och fem ritningar, dagtecknade den 18 november 1946, har kostnadsberäknats till 450 000 kronor. I nämnda skrivelse har byggnadsstyrelsen anhållit om anvisande för nästa budgetår av ytterligare 150 000 kronor till ifrågavarande byggnadsföretag.

Under erinran att Kungl. Maj:t nyligen uppdragit åt byggnadsstyrelsen att ombesörja uppförandet av nybyggnad för meteorologiska institutionen i huvudsaklig överensstämmelse med förenämnda situationsplan och ritningar förordar jag, att i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag för nästa budgetår anvisas ytterligare 150 000 kronor till ifrågavarande byggnadsföretag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Nybyggnad för meteorologiska institutionen vid universitetet i Uppsala* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 150 000.

3. Nybyggnad för fysiologiska institutionen vid universitetet i Lund. Till förevarande ändamål har på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 och å riksstaten för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 850 000 kronor, motsvarande de beräknade kostnaderna för byggnadsföretaget. Byggnadsstyrelsen har nu framlagt ett omarbetat byggnadsförslag, vilket kostnadsberäknats till 1 200 000 kronor. Merkostnaden, 350 000 kronor, betingas dels av föreslagen utvidgning av byggnadsprogrammet, dels ock av prisstegring. Då beredningen av denna byggnadsfråga icke är avslutad, förordar jag, att i riksstatsförslaget uppföres anslag för ändamålet med ett preliminärt beräknat belopp av 350 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Nybyggnad för fysiologiska institutionen vid universitetet i Lund* för budgetåret 1947/48 beräkna ett investeringsanslag av kronor 350 000.

4. Uppförande av nybyggnad för fysiska institutionen vid universitetet i Lund. Under denna rubrik har för budgetåret 1946/47 till nybyggnader för institutionen för fysik ävensom för institutionerna för matematik samt för mekanik och matematisk fysik anvisats ett investeringsanslag av 700 000 kronor. Såsom av propositionen 1946: 273 (s. 453) framgår har den erforderliga medelsanvisningen, 2 090 000 kronor, ansetts lämpligen böra fördelas på två budgetår. Härvid har förutsatts, att återstående belopp av till nybyggnad av fysikinstitutionen tidigare anvisade anslag, i runt tal 830 000 kronor, må tagas i anspråk för ändamålet. Då ifrågavarande byggnadsföretag ännu icke påbörjats, torde det vara tillräckligt, om ytterligare 300 000 kronor anvisas för nästa budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av nybyggnad för fysiska institutionen vid universitetet i Lund* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 300 000.

5. Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska institutet. Till detta ändamål har riksdagen för innevarande budgetår anvisat ett investeringsanslag av 2 780 000 kronor. Anslaget är avsett att användas *dels* till fortsatt arbete med färdigställande av byggnaderna för fysiologiska och farmakologiska institutionerna, *dels* till uppförande av byggnaden för rättsmedicinska institutionen samt byggnaderna för vaktmästarbostäder och telefonväxel, *dels ock* till påbörjande av byggnaden för kemiska institutionen. Då frågan om anslag för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål icke är färdigberedd, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Nybyggnad för karolinska mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1947/48 beräkna ett investeringsanslag av kronor 1 700 000.

6. Uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö. Genom beslut den 31 december 1945 uppdrogs åt byggnadsstyrelsen att i samråd med 1944 års tandläkarutbildningsakkunniga snarast möjligt utarbeta och till ecklesiastikdepartementet inkomma med ett av ritningar och kostnadsberäkningar åtföljt förslag till ett nytt tandläkarinstitut.

Sedan frågan om tandläkarinstitutets förläggning m. m. underställts riksdagen i propositionen 1946: 241 och riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för budgetåret 1946/47 anvisat ett investeringsanslag av 4 000 000 kronor till uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö, anbefallde Kungl. Maj:t genom beslut den 29 juni 1946 byggnadsstyrelsen att vid fullgörandet av omfördälda uppdrag beakta vad chefen för ecklesiastikdepartementet i nyss-

nämnda proposition och riksdagen i skrivelsen 1946:454 anfört med avseende å utformningen av byggnadsprogrammet för tandläkarinstitutet i Malmö.

Med skrivelse den 27 november 1946 överlämnade byggnadsstyrelsen av arkitekterna Nils G:son Friberg och Ernst Hawerman på styrelsens uppdrag och i samråd med tandläkarutbildningssakkunniga upprättade ritningar till det nya tandläkarinstitutet.

Genom beslut den 29 november 1946 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med omförmälda ritningar uppföra ett tandläkarinstitut i Malmö.

I nyssnämnda skrivelse meddelade byggnadsstyrelsen, att en icke obetydlig ökning i byggnadsvolymen blivit ofrånkomlig på grund av de ändringar i planen för tandläkarutbildningen, som inträffat efter framläggandet av det i propositionen 1946:241 redovisade, till 6 100 000 kronor kostnadsberäknade byggnadsförslaget, samt till följd av den omarbetning av detta förslag, som även eljest ansetts önskvärd. Den merkostnad, som härigenom kunde komma att uppstå i förhållande till nyssnämnda kostnadsbelopp, var byggnadsstyrelsen icke då i stånd att angiva.

Byggnadsstyrelsen har nu i skrivelse den 5 december 1946 gjort framställning om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 2 100 000 kronor för ifrågavarande byggnadsföretag. Styrelsen har därvid anfört, att den kostnadsökning, som förorsakats av nyssnämnda förhållanden, nu kunnat av styrelsen uppskattas till 2 000 000 kronor. Byggnadskostnaderna skulle följaktligen uppgå till omkring 8 100 000 kronor.

Såsom av propositionen 1946:241 framgår hade byggnadskostnaderna för det av tandläkarutbildningssakkunniga framlagda förslaget till nytt tandläkarinstitut i Malmö beräknats till 6 100 000 kronor, och min företrädare i ämbetet förutsatte, att vid den då pågående, numera avslutade bearbetningen av förslaget den sålunda beräknade kostnadsramen i huvudsak komme att hållas. Av den lämnade redogörelsen har emellertid framgått, att man har att räkna med en betydande, enligt min uppfattning ofrånkomlig merkostnad, av byggnadsstyrelsen uppskattad till 2 000 000 kronor, varför den totala byggnadskostnaden torde böra beräknas till omkring 8 100 000 kronor. Då för byggnadsföretaget hittills anvisats 4 000 000 kronor, skulle alltså återstå att anvisa 4 100 000 kronor. Härav torde i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag för nästa budgetår böra anvisas 2 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departements-
chefen.

att till Uppförande av ett tandläkarinstitut i Malmö för budgetåret 1947/48 anvisa ett investerings-
anslag av kronor 2 100 000.

7. Utbyggande av karolinska sjukhuset. Till detta ändamål ha för budgetåren 1943/47 anvisats sammanlagt 4 275 000 kronor, varav 75 000 kronor å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47. Sistnämnda belopp avser anordnande av lagerlokaler för militärapotekets räkning genom viss utsprängning av källarplanet under den blivande pediatrika kliniken. De anvisade medlen i övrigt äro avsedda för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande med en dermato-venereologisk och en pediatrik klinik ävensom för vissa av sjukhusets utökning i angiven omfattning föranledda ändringsarbeten inom dess centrala köks-, tvätt- och maskinanläggningar. Kostnaderna för byggnadsföretagen skola bestridas av staten, Stockholms stad och Stockholms län enligt vissa grunder, angivna i mellan dessa parter träffade avtal. Byggnadsföretagens genomförande har anförtratts åt en särskild byggnadskommitté, kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande. Kostnaderna för kommitténs verksamhet bestridas från ifrågavarande anslagsmedel.

De å statsverket belöpande kostnaderna för byggnadsföretagen ha — oavsett kostnaderna för anordnande av lagerlokaler för militärapotekets räkning — av statsmakterna beräknats sålunda:

Dermatologiska kliniken	kronor 2 265 000
Pediatrika kliniken	» 1 814 000
De centrala anläggningarna	» 1 709 000

Summa kronor 5 788 000.

Av det för de centrala anläggningarna beräknade beloppet, 1 709 000 kronor, hänföra sig omkring 1 382 000 kronor till kliniker, beträffande vilkas närmare utformning beslut ännu icke fattats av statsmakterna. En del av sistnämnda belopp torde slutligen komma att stanna på Stockholms stad och län.

Genom beslut den 19 oktober 1946 fastställde Kungl. Maj:t av kommittén överlämnade huvudritningar till den pediatrika kliniken att lända till huvudsaklig efterrättelse vid byggnadsföretagets utförande.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *byggnadskommittén* hemställt om fortsatt medelsanvisning till ifrågavarande ändamål med 1 750 000 kronor. Till stöd härför har anförts huvudsakligen följande.

Byggnadsarbetena för den dermatologiska kliniken ha fortskridit så långt, att klinikbyggnaden befinner sig under tak. Byggnaden väntas bli färdigställd under senare hälften av år 1947, såvitt på kommittén ankommer. Schaktnings- och sprängningsarbetena för den pediatrika klinikbyggnaden torde inom kort komma att påbörjas. Kommittén räknar med möjligheten av att detta byggnadsföretag skall vara i väsentliga avseenden genomfört vid utgången av budgetåret 1947/48. Även utbyggnadsarbetena för de centrala anläggningarna beräknas vara till största delen slutförda vid sistnämnda tidpunkt. Då statens kostnader för byggnadsföretagen beräknats till 5 788 000 kronor och för nämnda ändamål redan anvisats 4 200 000 kronor, utgör med hänsyn till det anförda medelsbehovet för ändamålet för nästa budgetår (5 788 000 — 4 200 000 =) 1 588 000 kronor. Härtill komma kostnaderna för kommitténs verksamhet, uppskattningsvis beräknade till 150 000 kronor.

Kommitténs sammanlagda medelsbehov för nästa budgetår utgör sålunda (1 588 000 + 150 000 =) 1 738 000 kronor eller i runt tal 1 750 000 kronor.

Jag anser mig kunna godtaga byggnadskommitténs anslagsberäkningar och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av .. kronor 1 750 000.

8. Inredning av vissa lokaler inom radiumhemmet vid karolinska sjukhuset. *Direktionen för karolinska sjukhuset* har hemställt om anvisande av ett anslag av 20 000 kronor till inredning av vissa lokaler inom radiumhemmets röntgenbehandlingsavdelning. Lokalerna vore avsedda att användas vid s. k. rotationsbehandling av kräfttumörer. De jämförelsevis höga kostnaderna berodde huvudsakligen på nödvändigheten att förse väggarna med blybeklädnad.

De angivna inredningsarbetena synas mig böra komma till utförande. Kostnadsberäkningen har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Inredning av vissa lokaler inom radiumhemmet vid karolinska sjukhuset* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 20 000.

9. Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm. Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor. Anslaget är avseti för påbörjandet av de nybyggnader m. m., som tillhöra den första etappen av den för högskolans utbyggnad föreliggande generalplanen. Då beredningen av frågan om medelsbehovet för nästa budgetår icke är avslutad, torde anslag för ändamålet i riksstatsförslaget böra preliminärt upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm* för budgetåret 1947/48 beräkna ett investeringsanslag av kronor 5 000 000.

10. Uppförande av förrådsbyggnad för vissa institutioner vid tekniska högskolan i Stockholm. *Styrelsen för tekniska högskolan i Stockholm* har med tillstyrkan överlämnat en av *högskolans kollegienämnd* gjord framställning om anvisande av 50 000 kronor till uppförande av en förrådsbyggnad för institutionen för anrikning och för institutionen för mekanisk teknologi. I sin omförmälda framställning, varvid fogats för den planerade förrådsbyggnaden uppgjorda huvudritningar, har kollegienämnden i huvudsak anfört:

Från vissa institutioner vid högskolan hava krav framförts på anläggandet av en förrådsbyggnad.

I fråga om institutionen för anrikning har sålunda framhållits, att denna helt saknar förrådslokaler för malmprover och att det i många fall värdefulla försöksmaterialet måste förvaras på skyddat sätt i ett i anslutning till anrikningslaboratoriet anordnat utrymme. Härjämte påpekas att malmer och bergarter oftast sändas i f. d. dynamitlådor och som följd därav ha en vikt av 100 à 150 kg per styck, varför en lämplig lyftanordning erfordras i förrådsutrymmet. Vidare måste förrådet förses med en ficka för förvaring av sådant bergartsavfall, som skall undanskaffas, varvid fickan måste vara så ordnad, att densamma direkt kan tömmas i lastbil.

Från institutionens för mekanisk teknologi sida har anförts, att förrådsutrymmen oundgängligen erfordras för uppläggning av sådant material som rör, stänger, plåt och band. Härjämte anföres att de stora kvantiteter svarvspån, som uppstå, för närvarande måste placeras på gården utanför byggnaden och ligga där tills de vuxit till sådan kvantitet, att de fylla en järnvägs-vagn. Då spånen äro synnerligen vassa och lätt bliva utspridda över området, äro de till stort men för automobilringar, skodon, växtlighet etc. Byggnadsstyrelsen har även påpekat, att spånhögarna skada väggputsen på laboratoriet. Härjämte är det av vikt att sådana förvaringsmöjligheter för spån anordnas, att spån av olika material kan särskiljas, då det härigenom på helt annat sätt kan tillgodogöras vid järnbruk och metallverk.

Förslaget till ny förrådsbyggnad har — jämte kostnadsberäkningar — uppgjorts av högskolans byggnadskommittés arkitekt i samråd med kommitténs ordförande och vederbörande institutioner, varvid hänsyn tagits till föreliggande generalplan för högskolans utbyggnad.

Framställningen har tillstyrkts av *byggnadsstyrelsen*, som vitsordat behovet av ifrågavarande byggnad samt förklarat sig ej ha något att erinra mot kostnadsberäkningarna därför.

*Departements-
chefen.*

Om behovet av den föreslagna förrådsbyggnaden för institutionerna för anrikning och för mekanisk teknologi vid högskolan har jag blivit övertygad. De föreliggande ritningarna och kostnadsberäkningarna ha icke givit mig anledning till erinran. Jag biträder därför framställningen om anvisande av ett anslag av 50 000 kronor för ändamålet och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av förrådsbyggnad för vissa institutioner vid tekniska högskolan i Stockholm* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 50 000.

11. Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola. För innevarande budgetår har till detta ändamål anvisats ett investeringsanslag av 3 700 000 kronor. Anslaget är avsett bland annat för nybyggnaden för avdelningen för maskinteknik, nybyggnaden för avdelningen för elektroteknik samt om- och tillbyggnaden av institutionen för silikat kemi, för vilka byggnadsföretag slutanslag ännu icke anvisats. Med avseende å anslagsbehovet för nästa budget-

år föreligga vissa förslag, som tarva ytterligare beredning. Ifrågavarande anslag torde i riksstatsförslaget böra preliminärt uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola* för budgetåret 1947/48 beräkna ett investeringsanslag av . . . kronor 3 700 000.

12. Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna. Utredning pågår för närvarande om elevintagningen vid folkskoleseminarierna under de närmaste åren jämte därav föranledda organisationsändringar m. m. Den utvidgning av seminarieorganisationen, som är att emotse, torde komma att medföra relativt betydande byggnadskostnader. Jag anser mig därför böra förorda, att i riksstatsförslaget för nästa budgetår preliminärt uppföres ett investeringsanslag till Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna med ett beräknat belopp av 2 000 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vissa byggnadsarbeten vid folkskoleseminarierna* beräkna för budgetåret 1947/48 ett investeringsanslag
av kronor 2 000 000.

13. Ombyggnads- och reparationsarbeten vid hantverksskolan i Växjö för blinda kvinnor. *Byggnadsstyrelsen* har i skrivelse den 30 juli 1946 hemställt om utverkande av ett investeringsanslag av 190 000 kronor till förändring och modernisering av hantverksskolan i Växjö för blinda kvinnor. Styrelsen har därvid överlämnat ett av länsarkitektkontoret i Växjö i samråd med vederbörande rektor utarbetat förslag till förändrings- och moderniseringsarbeten omfattande bland annat invändiga reparationsarbeten, utbyte av fönstersnickerier, förbättring av ventilationsanordningar, omläggning av elektriska installationer samt förändrade lokaldispositioner, avseende bland annat en utökning av antalet elevrum, med därav föranledda ombyggnadsarbeten. Kostnaderna ha inom styrelsen beräknats till omkring 190 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har i yttrande den 23 oktober 1945 tillstyrkt den föreslagna moderniseringen och betecknat arbetena såsom angelägna.

Hantverksskolans lokaler synas vara i stort behov av reparation och modernisering i synnerhet i fråga om elevernas förläggningsförhållanden och de sanitära anordningarna. Jag tillstyrker därför, att medel anvisas för nästa budgetår till ombyggnad och reparation av hantverksskolan i huvudsaklig överensstämmelse med det framlagda förslaget. Då jag icke funnit anledning till erinran mot den beräknade kostnaden, 190 000 kronor, bör

*Departements-
chefen.*

det för ändamålet erforderliga anslaget uppföras med detta belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnads- och reparationsarbeten vid hantverksskolan i Växjö för blinda kvinnor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 190 000.

14. Om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna. Till detta ändamål anvisades för budgetåret 1945/46 ett investeringsanslag av 745 000 kronor, varav 700 000 kronor voro avsedda för påbörjande av nybyggnaden för dövstumskolan i Härnösand. För detta byggnadsföretag erfordras ytterligare medel för nästa budgetår. Byggnadsstyrelsen har därjämte i två särskilda skrivelser den 6 augusti 1946 gjort framställning om anslag till vissa byggnadsarbeten vid dövstumskolorna i Vänersborg och Växjö.

Dövstumskolan i Härnösand. En redogörelse för Härnösandsskolans byggnadsfråga har lämnats i propositionen 1945: 221. Jag torde därför i fråga om vad som tidigare förekommit i ärendet få hänvisa till denna proposition ävensom till riksdagens skrivelse 1945: 425. De jämkningar i ritningarna för dövstumskolan, som föranletts av vad riksdagen i nämnda skrivelse anfört angående elevrummens storlek, ha vidtagits genom byggnadsstyrelsens försorg. Ritningarna ha därefter godkänts av Kungl. Maj:t genom beslut den 29 mars 1946. Totalkostnaderna för byggnadsföretaget, som enligt de av Kungl. Maj:t i propositionen 1941: 2 framlagda kostnadsberäkningarna uppskattades till 1 170 000 kronor, ha nu av byggnadsstyrelsen med hänsyn *dels* till de inträdda väsentliga prisstegringarna, *dels* till nyss berörda utökning av byggnadsprogrammet beräknats komma att uppgå till 1 725 000 kronor.

Dövstumskolan i Vänersborg. *Byggnadsstyrelsen* har, under framhållande att en portvaksbyggnad vid dövstumskolan i Vänersborg vore i trängande behov av modernisering, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte för nästa budgetår utverka ett investeringsanslag av 13 000 kronor till omändring och modernisering av nämnda byggnad. Byggnadsstyrelsen har bland annat anfört:

Portvaksbyggnaden nr 4 innehåller för närvarande i bottenvåningen ett rum och kök utan nutida bekvämligheter. Från köket leder en brant trappa upp till vinden, som saknar uppvärmningsmöjligheter. Intill vindsutrymmet finnes ett bostadsrum. Enligt ett av länsarkitektkontoret uppgjort förslag skall i byggnaden anordnas centraluppvärmning, w. c., modernt kök, bekvämare förbindelser med övre våningen m. m. för en beräknad kostnad enligt nuvarande material- och arbetspriser å 13 000 kronor.

Dövstumskolan i Växjö. *Byggnadsstyrelsen* har för budgetåret 1947/48 hemställt om anvisande av ett investeringsanslag av 16 000 kronor till installation av en personhiss inom dövstumskolan i Växjö. Byggnadsstyrelsen har därvid anfört:

Vid en nyligen företagen ombyggnad av dövstumskolan i Växjö iordningställdes ett hisschakt för att framdeles möjliggöra installation av en personhiss. Skolbyggnaden är delvis uppförd i fyra våningar med våningshöjder å omkring fyra meter och med obekväma trappförbindelser. Rektorsbostaden ävensom vissa befattningshavares bostäder äro belägna i våningen 3 1/2 trappa upp. Rektor har vid upprepade tillfällen framfört önskemål om installation av en personhiss, vilket biträttas av vederbörande länsarkitekt. Denne har på styrelsens uppdrag verkställt utredning i fråga om hissens installation, vilken utredning slutar på en kostnadssumma å 16 000 kronor, baserad på infordrade anbud.

1945 års riksdag har till påbörjande av nybyggnaden för dövstumskolan i Härnösand anvisat ett belopp av 700 000 kronor. Som av det föregående framgått kunna totalkostnaderna för detta byggnadsföretag beräknas komma att uppgå till 1 725 000 kronor och en medelsanvisning av ytterligare 1 025 000 kronor är alltså erforderlig. Jag tillstyrker, att nämnda belopp anvisas för nästa budgetår. Jag förordar vidare en medelsanvisning för nästa budgetår av 13 000 kronor till modernisering av en portvaktsbyggnad vid dövstumskolan i Vänersborg och 16 000 kronor till installation av en personhiss inom dövstumskolan i Växjö. Vid bifall till vad jag nu förordat bör alltså förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med (1 025 000 + 13 000 + 16 000 =) 1 054 000 kronor.

Departements-
chefen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 1 054 000.

Statens utlåningsfonder.

15. Statens lånefond för universitetsstudier. För att urvalet till de levnadsbanor, som förutsätta akademiska studier, skulle i någon mån bli mindre beroende av studenternas ekonomiska förutsättningar, beslöt 1939 års lagtima riksdag utöka möjligheterna för studerande vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet att erhålla räntefria studielån genom inrättandet av en särskild lånefond för universitetsstudier. Enligt beslut av 1944 års riksdag har möjlighet beretts även för studerande vid de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg att erhålla dylika studielån. Enligt ett av Kungl. Maj:t den 15 juni 1939 fastställt reglemente (nr 290) för utdelning av räntefria lån för universitetsstudier skola lånen fördelas av särskilda statsstipendienämnder samt utbetalning m. m. av lånen handhas av generalpoststyrelsen. Kostnaderna för nämndernas verksamhet liksom ersättning till

postverket för dess bestyr med nämnda studielån bestridas från anslag under åltonde huvudtiteln.

Såsom kapitalinvestering i fonden ha anvisats följande anslag:

Budgetår	Nya lån kronor	Fortsatta lån kronor	Summa anslag kronor
1939/40	¹ 140 000	—	¹ 140 000
1940/41	70 000	70 000	140 000
1941/42	70 000	140 000	210 000
1942/43	70 000	210 000	280 000
1943/44	70 000	280 000	350 000
1944/45	100 000	350 000	450 000
1945/46	100 000	450 000	550 000
1946/47	100 000	550 000	650 000

Innevarande läsår är det sjunde, varunder de särskilda universitetsstudielånen utgå. På grund av studietidens längd torde någon nämnvärd amortering icke ännu vara att förvänta. Jag anser mig böra föreslå att för budgetåret 1947/48 till fortsatta lån beräknas 650 000 kronor och till nya lån avses oförändrat belopp, 100 000 kronor. Anslaget, vilket skall fördelas våren 1948 och avser studier under läsåret 1948/49, torde således böra uppföras med 750 000 kronor. Kungl. Maj:t lär framdeles få bestämma fördelningen av detta anslag mellan lärosätena.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lånefond för universitetsstudier* för budget-
året 1947/48 anvisa ett investeringsanslag
av kronor 750 000.

16. Allmänna studielånefonden. Sedan år 1920 finnes inrättad en särskild fond — från och med budgetåret 1942/43 benämnd allmänna studielånefonden — vilken står under förvaltning av statskontoret och varur studielåne-nämnden äger att årligen utdela lån för underlättande av studiemöjligheterna för begåvade lärjungar vid offentliga läroanstalter av olika slag. I samband med inrättandet år 1939 av en särskild fond för räntefria lån åt studerande vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet, vilka studerande sedan dess ej längre beviljas lån ur den allmänna studielånefonden, vidtogs den ändringen, att lån ur sistnämnda fond icke såsom förut tilldelas blott obemedlade utan även kunna utdelas till mindre bemedlade lärjungar. Från och med budgetåret 1941/42 ha de allmänna stipendierna för elever vid folk- och småskoleseminarierna ersatts med studielån ur allmänna studielånefonden. Studielån till studerande vid Stockholms och Göteborgs högskolor utgå från och med budgetåret 1944/45

¹ Av besparingskäl togs härav endast ett belopp av 70 000 kronor i anspråk.

icke längre ur allmänna studielånefonden utan ur lånefonden för universitetsstudier.

Till kapitalinvestering har riksdagen beviljat anslag för varje budgetår utom för budgetåret 1944/45, då investering icke ansågs erforderlig, enär ett belopp av 450 000 kronor beräknades stå till förfogande för utdelning. Sålunda beviljades för budgetåret 1942/43 160 000 kronor, varav 100 000 kronor skulle användas till studielån åt elever vid folk- och småskoleseminarierna. För budgetåret 1943/44 utgjorde investeringsanslaget 85 000 kronor, vilket belopp var avsett endast för sistnämnda lån, medan någon ny kapitalinvestering icke ansågs erforderlig för övriga lån. För budgetåret 1945/46 anvisades ett anslag av 80 000 kronor och för innevarande budgetår slutligen ha anvisats 250 000 kronor.

Kostnaderna för den nämnd, som jämlikt reglementet handlägger låneärendena, bestridas från ett av riksdagen under åttonde huvudtiteln anvisat anslag. Till ersättning åt postverket för dess bestyr med studielånen är därjämte i riksstaten uppfört ett särskilt anslag.

Antalet sökta och beviljade lån samt de beviljade lånens sammanlagda belopp åren 1936—1946 ävensom summan av de för varje år disponibla medlen framgå av följande tabell:

Utdelningsår	Fortsatta lån			Nya lån			Summa lån			Disponibla medel c:a kronor
	antalet		beviljade lån kronor	antalet		beviljade lån kronor	antalet		beviljade lån kronor	
	sökta	beviljade		sökta	beviljade		sökta	beviljade		
1936	214	204	201 400	1 046	149	149 250	1 260	353	350 650	350 672
1937	239	234	238 300	1 112	143	153 600	1 351	377	391 900	391 936
1938	270	267	286 025	1 104	129	135 900	1 374	396	421 925	420 774
1939	283	275	299 650	1 156	130	136 900	1 439	405	436 550	435 384
1940	262	177	163 700	864	64	56 300	1 126	241	220 000	221 000
1941	187	146	151 400	1 021	277	266 150	1 208	423	417 550	420 000
1942	270	260	266 700	946	129	125 700	1 216	389	392 400	400 000
1943	186	177	182 400	977	208	199 800	1 163	385	382 200	525 000
1944	227	218	221 300	1 130	239	227 900	1 357	457	449 200	450 000
1945	245	241	250 800	1 241	244	247 100	1 486	485	497 900	500 000
1946	224	216	236 900	1 295	324	353 200	1 519	540	590 100	600 000

Studielånenämnden har hemställt, att till allmänna studielånefonden måtte för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 560 000 kronor. Nämnden har anfört i huvudsak följande.

För utdelning läsåret 1947/48 finnas tillgängliga i runt tal 443 000 kronor enligt meddelande från statskontoret och generalpoststyrelsen. Om utdelningen skulle begränsas till samma belopp som år 1946, skulle således omkring 150 000 kronor erfordras såsom tillskott till lånefonden. Nämnden anser emellertid, att detta belopp icke är tillräckligt. En väsentlig höjning av lånens storlek är enligt nämndens mening nödvändig på grund av penningvärdets försämring och drygare studiekostnader. Nämnden ämnar därför utnyttja

studielånereglementets bestämmelse, att lånemaximum, 1 500 kronor för läsår, får överskridas, då särskilda skäl föreligga. För studerande vid högskolorna i Stockholm, exempelvis tekniska högskolan, kunna lån på 2 000 kronor säkerligen vara motiverade. Men även i övrigt böra lånen ökas. Nämnden önskar vidare få möjlighet att utdela ett större antal lån. Särskilt efter tillkomsten av de rikliga statsstipendierna till den studerande ungdomen har det synts nämnden synnerligen motiverat, att även studielån kunde utdelas i större omfattning än hittills. I utlåtande över ett av skolöverstyrelsen framställt förslag om stipendier åt elever vid seminarierna har nämnden vidare föreslagit, att i studielån till seminarister borde beräknas 500 000 kronor för att möjliggöra en väsentlig utökning av låneverksamheten. Som en naturlig konsekvens av detta förslag och med hänsyn till ovan anförda synpunkter anser nämnden, att till övriga studerande lånesumman bör beräknas till likaledes 500 000 kronor, varför sammanlagda lånesumman skulle uppgå till i runt tal 1 000 000 kronor. Då tillgängliga medel, som ovan anförts, uppgå till i runt tal 443 000 kronor, skulle behövas ett tillskott till studielånefonden å 557 000 kronor, vilket lämpligen synes böra utjämnas till 560 000 kronor.

Såsom av studielånenämndens framställning framgår har fråga väckts om återupptagande av den sedan någon tid avbrutna stipendieverksamheten beträffande elever vid folk- och småskoleseminarier. Denna fråga torde lämpligen böra upptagas till behandling i förevarande sammanhang.

Stipendier av statsmedel ha tidigare under flera år utgått till seminarieelever. Sålunda anvisades för budgetåret 1939/40 168 100 kronor till stipendier åt elever vid folkskoleseminarier och 48 000 kronor till stipendier åt elever vid småskoleseminarier. För budgetåret 1940/41 anvisades 56 000 kronor respektive 33 000 kronor. Såsom nämnts slopades emellertid från och med budgetåret 1941/42 ifrågakarande stipendieverksamhet.

Skolöverstyrelsen har nu i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt, att medel åter måtte anvisas för ändamålet. Överstyrelsen framhåller, att endast en ringa del av eleverna vid seminarierna komma i åtnjutande av studielån. Läsåret 1946/47 hade endast 6,7 procent av elevantalet erhållit studielån. Överstyrelsen vore icke beredd att nu föreslå, att stipendier till seminarieelever skulle utgå enligt grunderna för beräkning av naturastipendier vid universiteten eller efter samma grunder som till elever vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter, yrkesskolor eller folkhögskolor. I avsikt att ett följande år framlägga förslag till nya beräkningsgrunder har överstyrelsen nu inskränkt sig till att föreslå en provisorisk anordning med ett genomsnittligt stipendiebelopp av 400 kronor för varje elev, som kunde anses vara mycket behövande, vilket kunde beräknas vara fallet beträffande en fjärdedel av hela elevantalet. Kostnaderna ha beräknats till 270 000 kronor vid folkskoleseminarierna och 155 000 kronor vid småskoleseminarierna.

I utlåtande över framställningen har *studielånenämnden* — under hänvisning till behovet av en allmän översyn av statens studiehjälpverksamhet — ansett sig böra för närvarande avvisa skolöverstyrelsens förslag. Nämnden har därvid anført i huvudsak följande.

Sedan riksdagen biträtt Kungl. Maj:ts förslag om avveckling av stipendierna åt seminarieelever, med undantag av de stipendier vid de norrländska seminarierna, vilka vore förbundna med vissa villkor, ha seminarieeleverna varit hänvisade till att för sina studiers finansiering söka statens studielån. I så stor utsträckning, som tillgängliga lånemedel och rättvis hänsyn till andra kategorier studerande gjort möjligt, har studielånenämnden sökt hjälpa behövande och studiebegåvade seminarieelever med studielån. Tildelningen av studielån åt seminarister har måhända icke varit av den omfattning, som av skolöverstyrelsen avsetts. Studielånereglementets bestämmelser ha emellertid begränsat urvalet av låntagare till elever med utmärkt studiebegåvning, och även om nämnden ansett sig böra tolka denna bestämmelse mycket välvilligt, har dock en stark begränsning av låntagare måst företagas. Gruppen seminarister har emellertid av hela studielåneklientelet erhållit en relativt större del med hänsyn såväl till utdelade studielån som till antalet sökande. Sålunda uppgår summan av studielån till enbart seminarister läsåret 1946/47 till 23,9 % av samtliga utdelade studielån, och på övriga 34 studiegrupper till 76,1 %. Av de seminarister, som för samma läsår sökte studielån, erhöles 34,5 % studielån, motsvarande procenttal för övriga studiegrupper är något över 30 %. Studielånenämnden är emellertid medveten om, att en ökning av studielånen vore av flera skäl motiverad.

Skolöverstyrelsen har nu föreslagit ett återupptagande av stipendieverksamheten bland seminarieeleverna. Anledningen härtill finner överstyrelsen bl. a. i tillkomsten av de stipendier för läroverks ungdom, som beslutats av 1945 och 1946 års riksdagar. Studielånenämnden kan för sin del vitsorda, att de av 1946 års riksdag beslutade stipendierna för läroverks ungdomen vållat oro bland de många lärjungekategorier, vilka icke kunna få del av dessa stipendier. Från flera håll ha sålunda till nämnden framställts förfrågningar, huruvida icke den eller den lärjungekategorien också kunde få grundstipendium och behovsstipendium. Nämnden finner oron och förfrågningarna mycket naturliga. De goda stipendiemöjligheter, som särskilt efter 1946 års riksdagsbeslut erbjudas lärjungarna vid realskolor och gymnasier, ha givetvis väckt förhoppningar hos andra elevkårer om förbättrad studiehjälp. Det är emellertid, så vitt nämnden kan finna, långt ifrån självklart, att studiehjälp av samma slag som för läroverks ungdomen skall förefinnas för andra lärjungekategorier. De skäl, som legat till grund för särskilt landsbygdsstipendierna, äro nämligen av så speciell art, att de icke, åtminstone icke med samma styrka, kunna anföras i alla andra fall. Det är snarare sannolikt, att studiehjälp, där den bör utgå, bör differentieras på olika sätt vid olika slag av utbildningsanstalter. I vissa fall kan sålunda studielånen vara den riktiga formen, i andra stipendier, antingen såsom grund- och behovsstipendier eller såsom enbart behovsstipendier, i andra måhända en kombination av stipendier och studielån. Särskilt viktigt synes det nämnden att få fastslaget, vilken utbildning som bör stödjas med studielån och vilken med stipendier. Avvägningen av de olika slagen av studiehjälp fordrar emellertid en ingående prövning. I det läge, vari frågan om studiehjälp åt den studerande ungdomen nu befinner sig och där förslag från olika håll framställles om ändringar i gällande grunder för studiehjälpen eller om vidgande av området för statens stipendier, synes det studielånenämnden ofrånkomligt, att statens understödjande verksamhet bland ungdomen i sin helhet först underkastas en allsidig och grundlig översyn, innan nya steg tagas på området. I det sammanhanget torde också böra övervägas, huruvida statens studiehjälpverksamhet i administrativt hänseende bör ytterligare centraliseras eller eventuellt helt eller delvis decentraliseras. Framför allt av dessa skäl finner sig studielånenämnden

icke beredd att tillstyrka skolöverstyrelsens nu framlagda förslag om en anordning rörande stipendier åt elever vid seminarierna. Det torde böra dessutom påpekas att de av överstyrelsen föreslagna stipendierna på i medeltal 400 kronor för läsår visserligen skulle ge viss studiehjälp åt ett flertal elever men att studielånen äro effektivare hjälp i de individuella fallen.

Om studielånenämnden sålunda anser sig i nuvarande läge böra avvisa det föreliggande förslaget om stipendier åt seminarister, vill nämnden samtidigt betona, att nämnden, i likhet med skolöverstyrelsen, anser att seminarieläroverna böra få ökad ekonomisk studiehjälp. För att åvägabringa denna synes det för närvarande lämpligast, att studielånen väsentligt utökas. Nämnden föreslår därför, att studielånefonden för budgetåret 1947/48 tillføres så mycket kapital, att till seminarielärover måtte kunna utdelas studielån å sammanlagt 500 000 kronor, vilket skulle möjliggöra en ökning av antalet lån med omkring 300.

Seminariernas elevförbund har i särskild skrivelse föreslagit, dels att de elever, som ej ha sitt föräldrahem i seminarieorten, måtte erhålla ett stipendium (som hyresbidrag) om 500 kronor per läsår, dels ock att en betydande utvidgning av den statliga studielåneverksamheten bland seminarieläroverna skulle komma till stånd. Minst 25 procent av elevantalet borde komma i åtnjutande av studielån. Elev borde kunna få både stipendium av nyss föreslagna art och studielån. Studielån per elev och läsår borde ej understiga 1 200 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom närmare framgår av punkten 239 i årets åttonde huvudtitel har Kungl. Maj:t — i anslutning till vad studielånenämnden anfört rörande skolöverstyrelsens förslag om ett återupptagande av stipendieverksamheten beträffande elever vid folk- och småskoleseminarier — uppdragit åt studielånenämnden att verkställa en allmän översyn av studiehjälpfrågan beträffande de allmänna läroverken m. fl. statliga och statsunderstödda undervisningsanstalter. I avvaktan på resultatet av nämnda utredning är jag icke beredd att förorda en utvidgning av stipendieverksamheten på sätt överstyrelsen ifrågasatt.

Då jag emellertid i likhet med studielånenämnden anser, att ökad ekonomisk studiehjälp bör beredas seminarieläroverna, vill jag tillstyrka nämndens förslag, att till studielån åt seminarielärover beräknas ett belopp av 500 000 kronor. Jag har icke heller, med hänsyn till vad nämnden anfört, någon erinran mot att för övriga studerande beräknas en lånesumma av likaledes 500 000 kronor. Den sålunda för år 1947 beräknade totala lånesumman, 1 000 000 kronor, överstiger med 400 000 kronor motsvarande siffra för år 1946. Då, såsom av den föregående redogörelsen framgår, endast ett belopp av i runt tal 440 000 kronor är disponibelt för utdelning, torde till kapitalinvestering i studielånenämnden böra för nästa budgetår anvisas ett belopp av 560 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna studielånefonden* för budgetåret 1947/48
anvisa ett investeringsanslag av kronor 560 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gösta Bäck.

Kapitalinvesteringar.

Jordbruksdepartementet.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, och statsrådet Sträng anmäla de ärenden rörande anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1947/48, som angå jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld beträffande punkterna 1—4, 7—11, 15 och 16 samt statsrådet Sträng beträffande punkterna 5, 6, 12—14 och 17. Föredragandena yttra därvid följande.

Statens affärsverksfonder.

Domänverket.

[1.] **Tjänstebostäder för domänverket.** För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket anvisats ett investeringsanslag av 400 000 kronor till tjänstebostäder för domänverket. Från anslaget bestridas kostnaderna för inköp eller uppförande av tjänstebostäder för domänverkets befattningshavare i sådana fall, där dylika bostäder icke annorledes kunna anskaffas.

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *domänstyrelsen* hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 550 000 kronor. Styrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har Kungl. Maj:t hittills bemyndigat domänstyrelsen att disponera högst 97 275 kronor. Härjämte har styrelsen föreslagit eller har för avsikt att inom den närmaste tiden föreslå

Kungl. Maj:t inköp eller uppförande av vissa tjänstebostäder för sammanlagt omkring 289 000 kronor. Därest Kungl. Maj:t medger dessa inköp, skulle av anslaget komma att återstå i runt tal 15 000 kronor, vilket belopp bör finnas tillgängligt för ytterligare fastighetsförvärv under tiden intill den 1 juli 1947.

Såvitt nu kan bedömas blir det erforderligt att under budgetåret 1947/48 genom nybyggnad eller i annan ordning reglera bostadsfrågan för i första hand följande personal, nämligen biträdande jägmästarna i Särna och Idre revir och kassören i samma revir, kronojägarna i Nuortikons, Nordens, Auktsjaur, Mejvanbäckens, Granådalens, Fuludalens, Granåns, Rotälvens, Kölsjö, Villingsbergs, Åkers östra och Ycke bevakningstrakter samt kronojägaren i en tillämnad ny bevakningstrakt av Vargiså revir ävensom en icke-ordinarie kronojägare i Blåvikens revir. Kostnaderna för nämnda bostäder beräknar styrelsen till lägst 490 000 kronor. För möjliggörande vid behov av inköp av fastigheter för anordnande av bostäder under nästa budgetår bör — utöver vad som den 1 juli 1947 kan återstå odisponerat å anslaget för innevarande budgetår — ett belopp av förslagsvis 60 000 kronor stå till disposition. Totala anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 kan sålunda beräknas till 550 000 kronor.

Departements-
chefen.

Även för nästa budgetår torde medel böra avses för ifrågavarande ändamål. Då enligt vad jag inhämtat en viss behållning å det för innevarande budgetår anvisade anslaget torde komma att föreligga vid budgetårets utgång samt något av de i domänstyrelsens förslag upptagna projekten utan alltför stor olägenhet torde kunna uppskjutas till en annan tidpunkt, synes medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 400 000 kronor. Av anslaget torde ett belopp av omkring 100 000 kronor böra avses för inköp av tjänstebostäder.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tjänstebostäder för domänverket* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av .. kronor 400 000.

Statens allmänna fastighetsfond.

[2.] **Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan.** Under denna anslagstitel har för innevarande budgetår å kapitalbudgeten anvisats ett investeringsanslag av 1 823 500 kronor.

I skrivelse den 6 september 1946 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt, att för nästa budgetår måtte till byggnadsarbeten upptagas ett anslag av 3 097 800 kronor.

Nämnda belopp, 3 097 800 kronor, avser att möjliggöra följande byggnadsarbeten:

1. Institutionsbyggnad m. m. vid botanisk-genetiska trädgården	kronor	676 000
2. Nybyggnad för restaurang m. m. vid Ultuna	»	1 255 000
3. Häststall vid Kungsängen	»	85 000
4. Ombyggnad av ladugården vid Kungsängen	»	32 000
5. Tryckledning för kallvatten vid Ultuna	»	7 500
6. Varmväxthus och lagringsrum för institutionen för växtodlingslära	»	50 000
7. Utbyggnad av husdjursförsöksanstaltens lokaler för fjäderfä försök vid Bäcklösa	»	50 000
8. Regnvattenledningar vid Ultuna	»	40 000
9. Två bostäder för förste assistenter	»	80 100
10. Byggnadsarbeten vid pälsdjursgården å Bäcklösa	»	6 600
11. Byggnadsarbeten m. m. vid Flahults försöksgård	»	203 600
12. Byggnadsarbeten vid Ugerups försöksgård m. m.	»	102 600
13. Byggnadsarbeten vid Offers försöksgård	»	13 000
14. Byggnadsarbeten vid Öjebyns försöksgård	»	225 000
15. Byggnadsarbeten vid Stenstugu försöksgård	»	271 400
Summa kronor		3 097 800.

Av innehållet i högskolestyrelsens framställning i fråga om de olika anläggningarna må återgivas följande.

Institutionsbyggnad m. m. vid botanisk-genetiska trädgården. Styrelsen har framhållit, att institutionen för systematisk botanik och ärtflighetslära disponerade lokaler för undervisning samt laboratorietrymmen i gamla elevbyggnaden vid Ultuna, medan det vetenskapliga arbetet vid institutionen huvudsakligast bedrevs i den botanisk-genetiska trädgården vid Bäcklösa. Med hänsyn bland annat till att utrymmena i gamla elevbyggnaden vore alltför trånga har styrelsen funnit det synnerligen angeläget, att vid botanisk-genetiska trädgården uppfördes en byggnad för nämnda institution, innehållande erforderliga utrymmen för undervisning och forskning. Behovet av byggnaden framstode såsom ännu mer trängande i betraktande av det ökade antalet studerande vid högskolan. I anslutning till institutionsbyggnaden borde uppföras ett växthus och bostad för trädgårdsmästaren vid botanisk-genetiska trädgården. Enligt vad högskolestyrelsen meddelat har byggnadsstyrelsen beräknat kostnaderna för nämnda byggnader till respektive 505 000 kronor, 141 000 kronor och 30 000 kronor.

Nybyggnad för restaurang m. m. vid Ultuna. Högskolestyrelsen har erinrat, att styrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåren 1945/46 och 1946/47 gjort framställning om anvisande av medel för uppförande av nybyggnad för studentkårslokaler, aula, restaurang, motionshall m. m. i enlighet med en genom byggnadsstyrelsens försorg verkställd utredning. Kostnaderna för byggnadsarbetena hade uppskattats till 1 030 000 kronor, varav 700 000 kronor för en första byggnadsetapp, omfattande samtliga lokaler utom aulabyggnaden. Styrelsen har nu anfört, att det ökade antalet studerande vid högskolan nödvändiggjorde nybyggnad snarast möjligt av restaurang, kårlokaler och aula. I samband med undersökningar rörande en ökning av elevantalet har emellertid, enligt vad styrelsen meddelat, förnyad utredning rörande ifrågavarande byggnadsföretag verkställts. Kostnaderna ha härvid beräknats till följande belopp:

Byggnadsarbeten	kronor	1 160 000
Utvidgning av värmecentralen	»	80 000
Inventarier	»	15 000
Summa kronor		1 255 000.

Häststall vid Kungsängen. Detta förslag har tidigare framlagts i anslags-
äskandena för budgetåren 1943/44—1946/47. Det nuvarande häststallet vid
Kungsängen vore enligt vad styrelsen uppgivit byggt i slutet av 1880-talet av
trä under tak av tegel. Stallet befunne sig i mycket dåligt skick, i det att
väggmaterialet vore ruttet. Reparation av byggnaden hade därför ej ansetts
tillräddig. Upprättat förslag till stallbyggnad hade år 1938 kostnadsberäk-
nats till 40 000 kronor, men kostnaderna hade numera ansetts böra upptagas
till 85 000 kronor.

Ombyggnad av ladugården vid Kungsängen. Även till detta arbete har sty-
relsen äskat anslag för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Styrelsen har upp-
givit, att ytterväggarna till den del av ladugården, som inrymde ungdjuren,
spruckit sönder och på flera ställen vittrat. Skadorna hade uppkommit på
grund av att ladugården, till följd av att ytterväggarna icke vore tillräck-
ligt isolerande, vintertid icke kunnat effektivt ventileras. För att åstadkomma
en tillfredsställande värmebalans i ladugården skulle fordras, dels att ytter-
väggarna invändigt bekläddes med plattor, som putsades, dels ock att be-
tongbjälklaget belades med plattor, som avslammades. Kostnaderna för dessa
förbättringsarbeten hade numera beräknats till 32 000 kronor.

Anläggning av utvändigt tryckledning för kallvatten vid Ultuna. Ifrågava-
rande anläggning har motiverats med att tillgången på konsumtionsvatten
vid Ultuna stundom visat sig otillräddig. Enligt verkställd utredning ha kost-
naderna för anläggningen beräknats till 7 500 kronor.

Varmväxthus och lagringsrum för institutionen för växtodlingslära. Hög-
skolestyrelsen har framhållit, att de omfattande arbeten rörande potatisod-
lingen, som institutionen för växtodlingslära under senare år utfört, i hög
grad försvårats och fördröjts på grund av bristen på lämpliga lagringsloka-
ler. En stor del av det odlingsmaterial, som frambragts vid institutionen, hade
icke kunnat tillvaratagas på ett fullt tillfredsställande sätt. Ej heller hade
det varit möjligt för institutionen att bedriva studier rörande potatisens de-
generations- och virussjukdomar i den utsträckning, som varit önskvärd.
Med hänsyn härtill vore det, framhåller styrelsen, synnerligen angeläget att
förevarande varmväxthus och lagringsrum snarast komme till stånd. Tillika
har styrelsen uttalat, att dessa byggnader skulle bli va av största betydelse
även för den vid ifrågavarande institution bedrivna ogräsforskningen, som
för varje år ökat i omfattning. Styrelsen har angivit kostnaderna för upp-
förande av byggnaderna till 50 000 kronor.

*Utbyggnad av husdjursförsöksanstaltens lokaler för fjäderfä-försök vid
Bäcklösa.* Enligt vad högskolestyrelsen redan i sina anslagsäskanden för bud-
getåret 1945/46 framhållit vore vissa utrymmen vid anläggningen för fjäder-
fä-försök otillräddiga till följd av att det ursprungliga byggnadsprogrammet
av kostnadsskäl måst nedskäras betydligt. Under de senaste åren hade lokal-
bristen blivit ännu mer kännbar. Framför allt hade behovet av D-vitamin-
undersökningar, sedan handeln med fodertran och andra vitaminpreparat
åter blivit fri, ökat i sådan omfattning, att husdjursförsöksanstalten icke vore
i stånd att utan den ifrågasatta tillbyggnaden utföra erforderliga dylika un-
dersökningar. Härjämte erfordrades emellertid ökade utrymmen även för ett
flertal andra ändamål. Styrelsen har föreslagit, att de behöfliga utrymmena

skulle åstadkommas genom utgrävning av källare under den s. k. kycklingpaviljongen samt genom en mindre tillbyggnad av den s. k. hönspaviljongen. Kostnaderna härför ha uppskattats till 50 000 kronor.

Regnvattenledningar vid Ultuna. För närvarande avledas spillvatten, dräneringsvatten och regnvatten från högskolan genom gemensamma ledningar. Enligt överenskommelse skall Uppsala stads reningsverk mottaga spillvatten och dräneringsvatten från högskolan samt intill utgången av 1947 jämväl regnvatten. Till denna tidpunkt skulle högskolan sålunda ha anlagt separata avloppsledningar för bortledning av regnvatten. Styrelsen har uppskattat medelsbehovet för anläggande av dylika ledningar till 40 000 kronor.

Två bostäder för förste assistenter vid Ultuna. Högskolestyrelsen har meddelat, att högskolan från och med den 1 oktober 1946 måst för kansliet och kamrerarexpeditionen disponera de lokaler i rektorsbyggnaden å Ultuna, vilka dittills varit upplåtna till förste assistenten vid baljväxtlaboratoriet. Då det enligt vad styrelsen anfört ur olika synpunkter vore av mycket stor vikt att nämnde assistent även utöver den ordinarie arbetstiden funnes till hands vid laboratoriet, har styrelsen föreslagit, att för honom uppfördes en tjänstebostad vid Ultuna. Kostnaderna för en dylik bostad ha enligt infordrat anbud beräknats till 35 750 kronor, varjämte för inredande av ett mindre vindrum samt för yttre ledningar beräknats 2 550 respektive 3 500 kronor. I detta sammanhang har styrelsen vidare uttalat, att det jämväl vid andra institutioner vore nödvändigt att förste assistenterna tillsåge vid institutionerna pågående undersökningar utom tjänstetid och att det med hänsyn härtill vore angeläget, att dessa förste assistenter hade sin bostad i närheten av högskolan. Emellertid har styrelsen ansett sig böra föreslå, att tills vidare endast ytterligare ett bostadshus av nyssnämnda typ uppfördes, och har sålunda för ifrågakvarande ändamål äskat (35 750 + 2 550 + 3 500 + 35 750 + 2 550 =) 80 100 kronor.

Byggnadsarbeten vid pälsdjursgården å Bäcklösa. Å riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisades för uppförande av ifrågakvarande försöksgård 26 000 kronor, därvid av nämnda belopp 1 400 kronor avsågos för ett begagnat minkhus i enlighet med avgivet anbud. Högskolestyrelsen har framhållit, att nämnda anbud icke kunnat infrias, varför ett nytt minkhus för en beräknad kostnad av 4 650 kronor måste uppföras. Vidare har styrelsen ansett ett belopp av 3 334 kronor erforderligt för anläggande av ett kylrum i pälsdjursgårdens ekonomibyggnad. För byggnadsarbeten vid pälsdjursgården skulle sålunda behövas ett belopp av (4 650 — 1 400 + 3 334 =) i runt tal 6 600 kronor.

Byggnadsarbeten m. m. vid Flahults försöksgård. Ifrågakvarande arbeten omfatta nybyggnad av ekonomibyggnad, ombyggnad av elevvåningen samt anläggning och förbättring av väg. Kostnaderna ha av högskolestyrelsen angivits till följande belopp.

Ekonomibyggnad	kronor 154 000
Ombyggnad av elevvåningen	» 17 500
Omläggning och förbättring av väg	» 32 100

Summa kronor 203 600.

Beträffande behovet av ny ekonomibyggnad har styrelsen anfört, att den nuvarande byggnaden befunde sig i mycket dåligt skick samt vore omodern och arbetskrävande. Reparation eller ombyggnad syntes icke löna sig. Genom ombyggnad av elevvåningen skulle vinnas nya utrymmen för jungfrukammare (eventuellt elevrum), tvätttrum, w. c. och torkrum. Enligt vad styrelsen

uttalat vore det nödvändigt, att dessa utrymmen ställdes till elevhushållets förfogande. Vad angår försöksgårdens vägförbindelser har styrelsen förklarat, att den nuvarande vägen vore av mycket dålig beskaffenhet och under höst och vår ofta oframkomlig. Diken saknades nästan helt.

Byggnadsarbeten vid Ugerups försöksgård m. m. Enligt vad högskolestyrelsen meddelat har Morslunda bränneriförening u. p. a. fattat beslut om modernisering av Morslunda bränneri för en sammanlagd kostnad av 24 500 kronor. Då staten ägde $\frac{32}{74}$ av andelarna i föreningen, erfordrades ett anslag av i runt tal 10 600 kronor. För uppförande av ett bostadshus för två arbetarfamiljer vid försöksgården har styrelsen upptagit ett belopp av 37 000 kronor. Slutligen har styrelsen ansett ladugården kräva vissa ombyggnadsarbeten. Sålunda erfordrades åtgärder för förbättring av hygien, bättre foderutrymmen på skullen ävensom två ASU-torn samt grundreparation av gödselstaden. Kostnaderna härför ha beräknats till 55 000 kronor. Till byggnadsarbeten vid Ugerups försöksgård har sålunda äskats ett belopp av (10 600 + 37 000 + 55 000 =) 102 600 kronor.

Byggnadsarbeten vid Offers försöksgård. Högskolestyrelsen har hemställt, att för anordnande av uthusbyggnad för fyra arbetarfamiljer skulle anvisas 13 000 kronor. Byggnaden har avsetts skola inrymma vedbod och bad för varje familj samt gemensam torkvind.

Byggnadsarbeten vid Öjebyns försöksgård. Under erinran att i propositionen nr 139/1944 förutsatts, att vid försöksgården skulle uppföras djurstallar m. m., har högskolestyrelsen hemställt, att erforderliga medel skulle anvisas för detta ändamål för nästa budgetår. Härvid har styrelsen framhållit, att det vore angeläget att husdjursförsöksverksamheten snarast möjligt kunde komma i gång i full utsträckning. Kostnaderna för byggnadsföretaget, vartill förslag bifogats den utredning som legat till grund för nyssnämnda proposition, kunde enligt styrelsens uppfattning numera uppskattas till 225 000 kronor.

Byggnadsarbeten vid Stenstugu försöksgård. Högskolestyrelsen har uttalat, att byggnaderna å gården i huvudsak befunne sig i mindre gott skick. Enligt styrelsens mening vore byggnadsarbeten för en kostnad av sammanlagt 271 400 kronor erforderliga, varav för nybyggnader 116 565 kronor.

I remissutlåtande den 1 oktober 1946 har *byggnadsstyrelsen* lämnat utan erinran förslagen rörande nybyggnad för restaurang m. m. vid Ultuna, tryckledning för kallvatten vid Ultuna, byggnadsarbeten vid pälsdjursgården å Bäcklösa och byggnadsarbeten vid Offers försöksgård. Kostnaderna för institutionsbyggnad m. m. vid botanisk-genetiska trädgården, häststall vid Kungsängen, ombyggnad av ladugården vid Kungsängen, varmväxthus och lagringsrum för institutionen för växtodlingslära samt utbyggnad av husdjursförsöksanstaltens lokaler för fjäderfä-försök vid Bäcklösa ha av byggnadsstyrelsen med hänsyn till den inträffade prisstegringen ansetts böra beräknas till respektive 750 000, 92 000, 33 000, 53 000 och 53 000 kronor. Även de för två bostäder för förste assistenter vid Ultuna samt byggnadsarbeten vid Flahults, Ugerups, Öjebyns och Stenstugu försöksgårdar beräknade kostnaderna ha av byggnadsstyrelsen befunnits för låga. Enligt styrelsens mening borde sålunda för vardera av assistentbostäderna beräknas 47 500 kronor, för ekonomibygnaden vid Flahult 174 000 kronor, för bostadshuset vid Ugerup 42 000 kronor, för djurstallarna m. m. vid Öjebyn 260 000 kronor

samt för nybyggnadsarbetena vid Stenstugu 135 000 kronor. Vad angår kostnaderna för regnvattenledningar vid Ultuna, modernisering av Morslunda bränneri och ombyggnad av ladugård vid Ugerup samt ombyggnadsarbeten vid Stenstugu har styrelsen förklarat sig icke kunna exakt bedöma desamma med ledning av tillgängliga uppgifter.

Såsom framgår av det förut anförda har styrelsen för lantbrukshögskolan *Departements-*
chefen. för nästa budgetår äskat medel till byggnadsarbeten i högst betydande omfattning. I flera fall är fråga om sådana byggnadsföretag, beträffande vilka styrelsen redan under tidigare budgetår framlagt förslag. Emellertid torde de rådande förhållandena på byggnadsmarknaden nödvändiggöra, att stor återhållsamhet iakttages vid prövningen av styrelsens ifrågavarande anslagsäskanden. För närvarande synas sålunda blott sådana företag böra komma i betraktande, vilka icke utan avsevärd olägenhet kunna uppskjutas.

Med utgångspunkt från denna princip har jag funnit mest angeläget, att den ifrågasatta nybyggnaden för restaurang, kårlokaler och aula vid Ultuna nu kommer till stånd. Att ställa uppförandet av denna byggnad ytterligare på framtiden torde särskilt med hänsyn till den genomförda utökningen av elevantalet vid högskolan icke böra ske. Jag förordar alltså, att erforderliga medel anvisas för uppförande av ifrågavarande byggnad i enlighet med den utredning som senast verkstälts rörande byggnadsföretaget. De härför beräknade kostnaderna, 1 255 000 kronor, torde böra godtagas. Då emellertid, såsom jag förut denna dag vid behandlingen av lantbrukshögskolans materielanslag anført, av nämnda belopp 15 000 kronor eller vad som avsetts för anskaffande av vissa inventarier böra upptagas under nämnda anslag, skulle å kapitalbudgeten för ändamålet behöva anvisas (1 255 000 — 15 000 =) 1 240 000 kronor.

Även vissa av de övriga föreslagna byggnadsarbetena synas vara av den natur, att desamma böra utföras redan under nästa budgetår. Med hänsyn till den i ärendet förebragta utredningen anser jag mig sålunda böra tillstyrka, att medel anvisas för uppförande av häststall vid Kungsängen, anläggande av tryckledning för kallvatten och regnvattenledningar vid Ultuna, uppförande av bostadshus för förste assistenten vid baljväxtlaboratoriet, ett bostadshus vid Ugerups försöksgård samt anordnande av uthusbyggnad vid Offers försöksgård. Då jag icke har någon annan erinran mot de i ärendet verkställda kostnadsberäkningarna av dessa byggnadsarbeten än att det för häststallet vid Kungsängen avsedda beloppet bör begränsas till 84 000 kronor, skulle för arbetena i fråga behöva anvisas respektive 84 000, 7 500, 40 000, 51 000, 42 000 och 13 000 kronor. Såsom högskolestyrelsen anført är den nuvarande ekonomibygnaden vid Flahults försöksgård i mycket dåligt skick. Då enligt vad styrelsen framhållit reparation av byggnaden icke torde löna sig, synes det ofrånkomligt, att en ny ekonomibygnad snarast uppföres. Emellertid torde enligt vad jag under hand inhämtat vissa för ifrågavarande byggnad planerade anläggningar

icke vara av sådan angelägenhetsgrad, att desamma icke skulle kunna tills vidare ställas på framtiden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela närmare föreskrifter härom. I avvaktan härpå torde det av byggnadsstyrelsen beräknade beloppet, 174 000 kronor, böra godtagas. Likaså torde den av styrelsen föreslagna ombyggnaden av elevvåningen böra vidtagas redan under nästa budgetår. Med hänsyn till vad styrelsen upplyst rörande beskaffenheten av försöksgårdens vägförbindelser torde vidare vara angeläget, att en förbättring av dessa kommer till stånd. I nuvarande läge anser jag mig blott böra förorda, att medel äskas för förbättring av norra utfartsvägen eller sålunda till vägen Barnarp—Norrahammar. Kostnaderna härför torde kunna uppskattas till 16 000 kronor. Med beaktande av det anförda skulle för byggnadsarbeten m. m. vid Flahults försöksgård böra avses ett belopp av (174 000 + 17 500 + 16 000 =) 207 500 kronor. Vidare torde för nästa budgetår böra upptagas ett belopp av 10 600 kronor, motsvarande statens andel i kostnaderna för modernisering av Morslunda bränneri.

Däremot anser jag mig i överensstämmelse med vad jag förut anfört icke för närvarande kunna tillstyrka någon medelsanvisning till övriga av högskolestyrelsen föreslagna byggnadsarbeten.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle för byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan under nästa budgetår böra upptagas ett investeringsanslag av (1 240 000 + 84 000 + 7 500 + 40 000 + 51 000 + 42 000 + 13 000 + 207 500 + 10 600 =) 1 695 600 kronor. Jag förutsätter härvid, att byggnadsarbetena kunna utföras inom den sålunda angivna kostnadsramen och att vid desamma största möjliga sparsamhet iakttages.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 1 695 600.

[3.] **Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut.** Under denna anslagstitel har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 320 000 kronor. I skrivelser den 28 och 29 augusti samt den 7 september 1946 har *styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* hemställt om anvisande av dels 14 800 kronor till viss ombyggnad av maskininstitutionen, dels 285 000 kronor till uppförande och inredning av en bostadsbyggnad för elever vid handelsträdgårdsmästarkursen m. fl., dels 151 000 kronor till uppförande av bostad för instruktionssmeden och inredande av elevrum i hovbeslagsskolan, dels ock 5 000 kronor till komplettering av elektrifieringen vid Nyckelby försöksstation. Institutsstyrelsen har till stöd för sina anslagsframställningar anfört i huvudsak följande.

Bostadsbyggnad för elever vid handelsträdgårdsmästarkursen, extra elever m. fl. Behovet av denna byggnad är synnerligen stort. Eleverna i handelsträdgårdsmästarkursen äro för närvarande nödsakade att bo i angränsande samhällen och stora svårigheter äro förknippade därmed. Oundvikliga håltimmar ha ej kunnat utnyttjas, kostnaderna för eleverna ha blivit höga och det ofta stora avståndet mellan bostad och skola utan andra kommunikationsmedel än cykel har gjort resorna mycket ansträngande. Byggnaden föreslås förlagd till området söder om förut befintlig elevbyggnad längs vägen inåt parken. Enligt uppgjorda byggnadsritningar skulle byggnaden innehålla 22 dubbelrum med plats för sammanlagt 44 elever samt två enkelrum, vilka avses för eventuella sjukdomsfall o. d. I nedre våningen, men med separat ingång, skulle därjämte inrymmas bostad för en ogift lärare. Bristen på bostäder för dylika befattningshavare är synnerligen stor. I källarvåningen skulle bland annat inredas cykelstall, herbarium och skyddsrum m. m. Byggnadskostnaderna ha beräknats till 270 000 kronor och kostnaderna för erforderliga inventarier till 15 000 kronor.

Bostad för instruktionssmeden och inredning av elevrum i hovbeslagsskolbyggnaden. Den nuvarande hovbeslagssmedjan jämte tillhörande undervisningslokaler och bostad för instruktionssmeden och elever är inrymd i en under åren 1876 och 1877 uppförd byggnad, benämnd hovbeslagsskolan. Instruktionssmedens bostad är belägen i nedersta våningen i byggnadens norra flygel. Flygelns andra våning upptages till större delen av två relativt stora salar med en rumshöjd av 3,6 meter, vilka under senare tid huvudsakligen använts för hysande av vissa samlingar för undervisningen i husdjurslära, mjölkhushållning och hovbeslag. Ovanpå denna våning finnes en rymlig vind. Hela flygeln är i stort behov av grundlig restaurering. Instruktionssmedens bostad är både med hänsyn till sin belägenhet nära hovbeslagsstallet och uppvärmningsförhållandena mindre lämplig som familjebostad i synnerhet för en familj med många barn.

Styrelsen har undersökt möjligheterna att inom ramen för instruktionssmedens nuvarande bostad genom ändrad disposition av utrymmet erhålla en mera ändamålsenlig bostad för denne befattningshavare. På grund av byggnadens ringa djup och placering mot norr ha emellertid dessa undersökningar ej krönts med någon framgång, varför styrelsen kommit till den uppfattningen, att någon tillfredsställande lösning av instruktionssmedens bostadsfråga icke kan uppnås på annat sätt än genom nybyggnad. Enligt gjorda beräkningar skulle kostnaderna för denna uppgå till 43 000 kronor.

Däremot har det visat sig, att i den norra flygeln vid hovbeslagsskolan lämpligen kan inredas ett antal elevrum. Genom att sänka bjälklaget mellan första och andra våningen samt mellan andra våningen och nuvarande vindsvåningen kan utan större kostnad även en tredje våning erhållas. Inalles kunna i denna flygel inredas 19 elevrum. Ett dylikt antal elevrum skulle utgöra ett synnerligen värdefullt tillskott av elevbostäder och skulle i icke ringa grad underlätta tillhandahållandet av elevbostäder efter driftsledarkursens eventuella dubblering. Men även om någon dubblering av driftsledarkursen icke skulle komma till stånd, finnes full användning för dessa elevrum till deltagare i olika tillfälliga kurser vid Alnarp. Kostnaderna för den föreslagna ombyggnaden av hovbeslagsskolans norra flygel och i samband därmed påkallade ändringsarbeten i den södra flygeln ha beräknats till 108 000 kronor.

Om byggnad av maskininstitutionen. För institutionens personal, som förutom föreståndaren består av en assistent, ett skrivbiträde och en montör, finnas icke tillräckliga arbetslokaler. Föreståndaren och skrivbiträdet ha samma arbetsrum och för assistenten måste anordnas arbetsplats i ett provisoriskt avskärmat hörn av en maskinhall. Genom att en ny maskinhall för närvarande är under uppförande kunna en del av utrymmena i den gamla maskinhallen tagas i anspråk för kontorslokaler. Två arbetsrum kunna lämpligen anordnas i direkt anslutning till det nuvarande föreståndarrummet. Vidare bör ett omklädnadsrum med toalett inredas i källaren. Ombyggnaden har kostnadsberäknats till 14 800 kronor.

Elektrifiering av vissa byggnader vid Nyckelby försöksstation. En arbetarbostad och en byggnad, som användes såsom magasin, tröskloge och redskapsbod, äro icke elektrifierade. Styrelsen har tidigare övervägt elektrifiering av dessa byggnader, men frågan har med hänsyn till bristen på elektrisk materiel under krigsåren uppskjutits. Frågan synes nu emellertid böra lösas utan dröjsmål. Kostnaderna ha beräknats till 5 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen, som i utlåtande den 24 september 1945 tillstyrkt av institutstyrelsen tidigare framlagt förslag om uppförande av bostadsbyggnaden för handelsträdgårdsmästarkursens elever m. fl., har i utlåtanden den 30 september och den 2 oktober 1946 förordat anvisande dels av 165 800 kronor till uppförande av ny bostad för instruktionssmeden, inredande av elevrum i hovbeslagsskolans norra flygel och ombyggnad av maskininstitutionen, dels ock av 5 000 kronor till viss elektrifiering vid Nyckelby försöksstation.

Byggnadsstyrelsen har den 19 september samt den 1 och 7 oktober 1946 avgivit utlåtanden över institutstyrelsens framställningar utom i vad avser elektrifieringen av två byggnader vid Nyckelby försöksstation. Styrelsen, som funnit de gjorda beräkningarna av byggnadskostnaderna för elevbostaden vid trädgårdsavdelningen och ombyggnaden av hovbeslagsskolans norra flygel för låga, har uppskattat dessa till 295 000 kronor för förstnämnda byggnadsföretag och till 130 000 kronor för ombyggnaden av hovbeslagsskolan. Styrelsen har i övrigt icke haft någon väsentlig erinran mot de föreslagna byggnadsföretagen.

*Departements-
chefen.*

Nu rådande brist på elevrum vid institutet, vilken medför betydande olägenheter, kommer att bliva än mer kännbar, därest en dubbling av driftsledarkursen, varom jag i annat sammanhang denna dag framlagt förslag, kommer till stånd under nästa budgetår. Den av institutstyrelsen föreslagna elevbostaden är visserligen närmast avsedd för handelsträdgårdsmästarkursens elever. Om den uppföres, skulle det emellertid bliva lättare för de elever, som icke kunna få bostäder inom institutet, att skaffa sig rum i angränsande samhällen. Jag vill med hänsyn härtill förorda, att ifrågavarande elevbostad nu kommer till uppförande. Vad medelsanvisningen för detta ändamål beträffar torde man kunna utgå ifrån byggnadsstyrelsens beräkning av kostnaderna, vilken slutar å ett belopp av 295 000 kronor. Förslag om anvi-

sande av de till möbler och inventarier för byggnaden erforderliga medlen, 15 000 kronor, har jag framlagt i annat sammanhang denna dag. Däremot kan jag icke tillstyrka förslaget om ombyggnad av hovbeslagsskolans norra flygel, varvid ny bostad skulle uppföras för instruktionssmeden. Frågan om anskaffande av en lämpligare bostad än den nuvarande för instruktionssmeden torde därför böra lösas på annat sätt. Då behov av ytterligare arbetsrum och omklädningsrum för personalen vid maskininstitutionen synes föreligga, vill jag icke motsätta mig att för ombyggnad av maskininstitutionen anvisas det härför begärda beloppet, 14 800 kronor. Framställningen om anvisande av 5 000 kronor för elektrifiering av en ekonomibygnad och en arbetarbostad vid Nyckelby försöksstation har icke heller föranlett någon erinran från min sida.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid institutet behöva anvisas ett anslag av (295 000 + 14 800 + 5 000 =) 314 800 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 314 800.

[4.] **Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt.** Efter av Kungl. Maj:t genom beslut den 17 december 1943 givet uppdrag har *lantbruksstyrelsen* den 28 oktober 1946 avgivit utredning med förslag angående organisationen av den statliga och statsunderstödda frökontrollverksamheten. I nämnda utredning har styrelsen anfört, att vissa ombyggnader vore ofrånkomliga vid huvudanstalten på grund av yrkesinspektionens krav på vissa sanitära anordningar. Sålunda vore enligt vad styrelsen framhållit bland annat kapprum och toaletter alldeles otillräckliga i förhållande till personalstyrkan. För att tillgodose dessa ävensom andra i utredningen närmare angivna utrymmesbehov har styrelsen föreslagit bland annat vissa ändringsarbeten i huvudbyggnadens källarvåning.

Såsom jag tidigare denna dag anfört torde det icke bliva möjligt att för 1947 års riksdag framlägga några på *lantbruksstyrelsens* förenämnda utredning grundade förslag rörande omorganisation av den statliga och statsunderstödda frökontrollverksamheten. Då de i utredningen framlagda förslagen synas böra upptagas till prövning i ett sammanhang, torde slutlig ställning sålunda nu icke heller böra tagas till de ifrågasatta ombyggnadsarbetena vid huvudanstalten. Emellertid synes med hänsyn till de ur sanitär synpunkt otillfredsställande förhållandena vid nämnda anstalt böra övervägas, huruvida icke vissa av de i utredningen föreslagna anordningarna redan under nästa budgetår böra vidtagas till provisoriskt avhjälpande av de mest framträdande bristerna. Detta skulle lämpligen kunna ske genom att det i källarvåningen inrymda garaget omändras till omklädningsrum och toaletterum och

*Departements-
chefen.*

att i samband därmed vissa andra ombyggnadsarbeten i källarvåningen göras. Kostnaderna härför skul'e enligt uppgift från byggnadsstyrelsen uppgå till 60 000 kronor. Samtidigt blir emellertid nödvändigt att uppföra ett särskilt garage med redskapsbod för en beräknad kostnad av 20 000 kronor. Vidare anser jag mig böra föreslå, att i förevarande sammanhang äskas medel för installerande av nya ventilationsanordningar i huvudbyggnaden, då de nuvarande enligt vad jag erfarit icke äro användbara för sitt ändamål. Dessa anordningar ha av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknats till 30 000 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle för byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt för nästa budgetår erfordras ett investeringsanslag av (60 000 + 20 000 + 30 000 =) 110 000 kronor. Jag vill här framhålla, att de av mig nu föreslagna byggnadsarbetena icke torde föregripa de förslag, som kunna komma att framläggas i anledning av lantbruksstyrelsens förut omförmälda utredning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 110 000.

[5.] **Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan.** Under denna anslagstitel har å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisats ett investeringsanslag av 20 000 kronor. I skrivelse den 21 juni 1946 har *styrelsen för veterinärhögskolan* gjort framställning om anvisande av ett belopp av 15 700 kronor för utförande av förbättringsarbeten å vissa vägar inom högskolans område m. m. Högskolestyrelsen har vidare i skrivelse den 2 september 1946 under återopande av ett av byggnadsstyrelsen den 16 november 1945 framlagt förslag rörande uppförande av en nybyggnad för hundklinik vid veterinärhögskolan hemställt, att för ändamålet måtte anvisas ett anslag av 790 000 kronor. I förstnämnda skrivelse har högskolestyrelsen under hänvisning bland annat till den ökade och delvis omlagda trafiken inom högskolans område framhållit nödvändigheten av att vissa trafikstråk permanentbelades. Därjämte syntes erforderligt att i nära anslutning till klinikerna anordna en parkeringsplats för den dagliga anhopningen av bilar under besökstiden. Slutligen borde enligt styrelsens mening medel beräkas för planering av tomten omkring en bostadsvilla för kirurgiska klinikens laborator, där vid tidigare byggnadsarbeten en tipp av sprängsten förlagts.

Byggnadsstyrelsen har i sitt förslag rörande nybyggnad för en hundklinik vid veterinärhögskolan erinrat, att frågan om uppförande av nämnda byggnad uppkommit därigenom att det utrymme, som upptoges av den nuvarande hundkliniken och som tidigare avsetts för hästar, nu åter vore i hög grad

behövt för den kirurgiska hästkliniken. Härtill komme, att utrymmet för hundklinik vore för ringa och dess operationssalar för små, varjämte flera för klinikens drift viktiga utrymmen saknades. Styrelsen hade i anslutning härtill upprättat förslag till en nybyggnad för hundklinik och ett hundstall samt vissa ändringsarbeten inom den nuvarande kirurgiska byggnaden. Kostnaderna för nämnda arbeten beräknades till 790 000 kronor. Styrelsen har slutligen uttalat, att styrelsen saknade möjlighet att närmare bedöma, huruvida behovet av den föreslagna nybyggnaden kunde anses så trängande, att denna omedelbart borde komma till utförande.

Av skäl, som under punkten 2 närmare utvecklats, torde stor försiktighet böra iakttagas i fråga om medelsanvisning för byggnadsändamål. Med hänsyn härtill är jag icke för närvarande beredd att tillstyrka uppförandet av en nybyggnad för hundklinik vid veterinärhögskolan. Däremot vill jag förorda, att medel för nästa budgetår anvisas för förbättring av vägarna inom högskolans område m. m. Då jag icke har något att erinra mot högskolestyrelsens beräkning av kostnaderna härför, torde för ändamålet böra anvisas ett belopp av 15 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:ts måtte föreslå riksdagen

Före-
draganden.

att till *Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag
av kronor 15 700.

[6.] **Byggnadsarbeten vid statens veterinärmedicinska anstalt.** Under denna anslagstitel har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 44 000 kronor. I särskilda skrivelser den 31 augusti och den 27 november 1946 har *styrelsen för statens veterinärmedicinska anstalt* hemställt, att till byggnadsarbeten vid anstalten för nästa budgetår måtte anvisas ett anslag av 160 000 kronor. Av detta belopp ha 60 000 kronor avsetts för uppförande av två vaktmästarbostäder och 100 000 kronor för uppförande av två laboratorbostäder.

Vidare har *byggnadsstyrelsen* i skrivelse den 5 december 1946 föreslagit, att för anskaffande av utökat utrymme åt anstalten måtte för nästa budgetår anvisas ett belopp av 580 000 kronor.

Ur anstaltsstyrelsens framställningar må här återgivas följande.

Vaktmästarbostäderna. Inom anstalten finnas enligt vad anstaltsstyrelsen upplyser för närvarande tre personalbostäder, vilka disponeras av anstaltens maskinmästare och reparatör samt en extra ordinarie eldare. De nu föreslagna bostäderna äro avsedda för en smådjurskötare och en befattningshavare i serumstallarna. Genom att bereda dessa befattningshavare bostad inom anstaltens område skulle, framhåller styrelsen, möjligheterna att anordna en tillfredsställande vård och tillsyn över anstaltens olika försöksdjur och för serumframställning avsedda hästar i hög grad förbättras.

Laboratorsbostäderna. Uppförandet av två laboratorsbostäder har synts styrelsen angeläget bland annat av den anledningen, att veterinär därigenom komme att finnas omedelbart tillgänglig vid hastigt uppkommande sjukdomsfall bland anstaltens djur samt för omhändertagande av utom arbetstiden inkommande undersökningsmaterial i sådana fall, då omedelbar undersökning vore av nöden. Även i övrigt har styrelsen funnit det lämpligt att två befattningshavare i ordinarie ställning vore boende inom anstaltens område.

Anstaltsstyrelsen har vidare upplyst, att styrelsen undersökt möjligheterna att för laboratorsbostäder få disponera en inom anstaltens område befintlig, lantbruksakademien tillhörig villa. Enligt vad lantbruksakademien meddelat kunde akademien emellertid icke i nuvarande situation avstå från nämnda villa, som beboddes av en lärare och assistent vid akademiens trädgårdsskola, med mindre annan lämplig bostad ställdes till förfogande för trädgårdsskolan.

I remissutlåtanden den 7 oktober och den 5 december 1946 har *byggnadsstyrelsen* förklarat sig icke ha något att erinra mot framställningarna.

Byggnadsstyrelsen har i sin förenämnda framställning om medel för utökande av anstaltens lokaler anfört i huvudsak följande.

En av byggnadsstyrelsen i samråd med anstaltsstyrelsen verkställd utredning har givit vid handen, att de utrymmen inom anstalten, som främst äro i behov av utökning, utgöras av lokalerna för biblioteket, arkivet, centralförrådet för glasvaror m. m., kemiska laboratoriet, serodiagnostiska laboratoriet, konsulentavdelningen och lunchserveringen. Såsom orsak till att nämnda lokaler visat sig vara otillräckliga har anstaltsstyrelsen uppgivit, dels att utrymmena vid anstaltens uppförande avsevärt nedskurits i förhållande till vad som ursprungligen planlagts, dels ock att verksamheten vid anstalten ökat i omfattning. Byggnadsstyrelsen, som finner anstaltens behov av ytterligare lokaler snarast böra tillgodoses, föreslår viss omdisposition av befintliga utrymmen och tillbyggnad av anstalten. Tillbyggnaden tänkes förlagd i anslutning till laboratoriebyggnadens östra flygel och uppförd i en våning med inredd källare.

*Före-
draganden.*

På grund av nu rådande knapphetsläge på byggnadsmarknaden är jag icke för närvarande beredd att taga ställning till det av byggnadsstyrelsen framlagda förslaget rörande utökning av lokalerna vid veterinärmedicinska anstalten. Likaså torde med uppförande av laboratorsbostäderna tills vidare böra anstå. Däremot vill jag med hänsyn till önskvärdheten av att personal finnes tillgänglig för skötsel av anstaltens försöksdjur och i betraktande av nuvarande bostadsbrist förorda, att medel för nästa budgetår anvisas för uppförande av de föreslagna vaktmästarbostäderna. Då de härför beräknade kostnaderna icke föranleda någon erinran från min sida, vill jag tillstyrka, att ett belopp av 60 000 kronor avses för ändamålet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid statens veterinärmedicinska
anstalt* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag
av kronor 60 000.

[7.] **Byggnadsarbeten vid skogshögskolans förläggning i Garpenberg.** Under denna anslagstitel har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 15 000 kronor. I skrivelse den 10 september 1946 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om anvisande av ett belopp av 200 000 kronor för utförande av vissa ändrings- och moderniseringsarbeten vid skogshögskolans förläggning i Garpenberg. I fråga om behovet av ifrågavarande arbeten har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Huvudbyggnaden vid Garpenberg inrymmer, förutom bostadsrum för de 25 å 30 eleverna vid skogshögskolans förberedande jägmästarkurs, matsal och köksavdelning jämte bostadsrum för dennas personal, ritsal, bibliotek, expedition, lärarerm. m. Byggnaden är starkt försliten. I synnerhet äro fönstren, golven och den av kristidsmateriel utförda elektriska anläggningen i mycket dåligt skick, vilket fördyrar drifts- och underhållskostnaderna. För närvarande äro ett flertal av elevernas sovrum, där även självstudier bedrivs, genomgångsrum. Garderober saknas och eleverna få förvara sina kläder och andra tillhörigheter i uppvärmda vindsutrymmen. Likaså saknas tvätt- rum. Avträdena ligga på ett betydligt avstånd från byggnaden och innebära sanitära olägenheter. Inom huvudbyggnaden finnes endast ett w. c., avsett för personalen. Den för eleverna synnerligen behövligen badinrättningen är otillräcklig och olämpligt utformad. Tvättstugan är omodern, tungarbetad och inrymd i ett otillfredsställande värmeisolerat källarutrymme. Garage saknas för de för kursens bedrivande nödvändiga bilarna. Det måste anses synnerligen angeläget, att lokalerna i fråga iståndsättas och moderniseras, så att de kunna tjäna som tillfredsställande förlägningsplats för den förberedande jägmästarkursen. På byggnadsstyrelsens uppdrag ha ritningar jämte program och kostnadsberäkning utarbetats för restaurerings- samt ombyggnadsarbeten. Härvid avses följande arbeten skola komma till utförande, nämligen restaurerings- och ändringsarbeten i huvudbyggnaden och norra flygeln, uppförande av garage, snickar-, vallnings- och redskapsbod, potatis- och rotfruktskällare samt anordnande av cykelstall.

Till skogshögskolans förläggning höra två broar, av vilka den ena behöver förnyas och den andra repareras. En del planeringsarbeten äro dessutom nödvändiga. Enligt Kungl. Maj:ts brev den 18 december 1931 tillkomma visserligen värden och underhållet av broarna skogshögskolan, men de föreslagna arbetena torde lämpligen höra utföras i samband med de övriga byggnadsarbetena och för ändamålet erforderliga medel ställas till byggnadsstyrelsens förfogande.

Kostnaderna för samtliga föreslagna arbeten beräknas av byggnadsstyrelsen till 200 000 kronor.

I en vid byggnadsstyrelsens framställning fogad skrivelse den 21 augusti 1946 har *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* förklarat sig biträda byggnadsstyrelsens förslag.

Statskontoret har i remissutlåtande den 23 oktober 1946 icke haft något att erinra mot framställningen.

Av den i ärendet förebragta utredningen synes framgå, att lokalförhållan-*Departements-*
dena vid högskolans förläggning i Garpenberg äro mindre tillfredsställande. *chefen.*
Med hänsyn härtill vill jag tillstyrka, att medel nu anvisas för utförande av de av byggnadsstyrelsen föreslagna ändrings- och moderniseringsarbetena i

huvudbyggnaden samt för omläggning av de elektriska ledningarna i samma byggnad. Medel torde vidare böra beräknas för uppförande av ett cykelstall och för reparation av broarna inom förläggningens område samt för vissa planeringsarbeten. Kostnaderna för nämnda arbeten synas i anslutning till byggnadsstyrelsens beräkningar kunna uppskattas till 150 000 kronor. Då övriga föreslagna arbeten tills vidare synas kunna anstå, torde under förevarande anslagstitel för nästa budgetår böra anvisas ett anslag av 150 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid skogshögskolans förläggning i Garpenberg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 150 000.

[8.] **Byggnadsarbeten vid statens skogsforskningsinstitut m. m.** I skrivelse den 20 augusti 1946 har *styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut* hemställt om anvisande av ett anslag av 25 000 kronor för uppförande av ett växthus och insektarium vid skogsforskningsinstitutet. Såsom motivering härför har styrelsen anfört i huvudsak följande.

För närvarande finnes vid statens skogsforskningsinstitut endast ett mindre, öppet växthus, bestående av regntak av glas men i avsaknad av väggar och uppvärmningsanordning. Detsamma uppfördes för omkring 30 år sedan och kan på grund av sin konstruktion blott utnyttjas för vissa försök, enär möjlighet att isolera försöksväxterna saknas och temperaturen ej kan regleras. Vid institutet har därför behovet av växthus i vanlig bemärkelse för skogsbotanisk forskning av olika slag gjort sig starkt gällande. Sedan forskningen vid institutet numera utvidgats att omfatta jämväl skogsmykologi och växtförädling, synes enligt styrelsens förmenande frågan om uppförande av växthus med bland annat sådana uppvärmningsanordningar, att konstanta, högre temperaturer möjliggöras, icke längre kunna anstå. För främjande av arbetet på den skogszoologiska forskningens område är det önskvärt, att jämväl ett insektarium anlägges

Ifrågavarande växthus och insektarium äro avsedda att förläggas i en gemensam byggnad invid den gamla institutionsbyggnaden. Kostnaden för uppförande av densamma uppgår med nuvarande priser enligt en av byggnadsstyrelsen gjord beräkning till 25 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i remissutlåtande den 1 oktober 1946 förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till framställningen.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till vad institutsstyrelsen anfört vill jag tillstyrka, att medel nu anvisas för uppförande av ifrågavarande växthus och insektarium. Mot de i ärendet verkställda kostnadsberäkningarna, vilka sluta å 25 000 kronor, har jag icke något att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid statens skogsforskningsinstitut m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 25 000.

Statens utlåningsfonder.

[9.] **Jordbrukets maskinlånefond.** Vid 1938 års riksdag (prop. nr 217; r. skr. nr 275) beslöts inrättande av jordbrukets maskinlånefond, varifrån statslån må tilldelas hushållningssällskap för utlämnande till enskild person eller sammanslutning av lån för anskaffande av jordbruksmaskin, som avses skola användas gemensamt av flera jordbrukare. Närmare bestämmelser för ifrågavarande låneverksamhet återfinnas i kungörelsen den 17 juni 1938 (nr 401) angående lån från jordbrukets maskinlånefond, ändrad genom kungörelserna nr 404/1944 och 397/1945. Såsom kapitaltillskott till fonden ha för budgetåren 1938/39—1941/42 och 1944/45—1946/47 anvisats anslag av respektive 1 000 000, 1 200 000, 2 000 000, 1 700 000, 830 000, 3 000 000 och 3 500 000 kronor.

Jag torde få erinra, att *lantbruksstyrelsen*, som den 26 januari 1945 erhölet i uppdrag att verkställa utredning rörande möjligheterna för innehavare av mindre jordbruk att för underlättande av arbetet erhålla lån och bidrag för anskaffande av maskiner till hans jordbruk och lantushåll, där dylika maskiner ur ekonomiska synpunkter skulle vara till gagn, i skrivelse den 18 februari 1946 inkommit med utredning i ämnet. Över det framlagda förslaget ha remissutlåtanden avgivits av ett antal myndigheter och sammanslutningar. Lantbruksstyrelsens förslag innebär i huvudsak följande.

Lån från jordbrukets maskinlånefond och bidrag till återbetalning av sådant lån skulle lämnas enskild jordbrukare för anskaffande för eget bruk av maskiner som, ehuru ej oundgängligen nödvändiga vid det mindre jordbruket och dess lantushåll, dock vore ägnade att avsevärt underlätta eller förbilliga arbetet vid dessa. Understöd skulle däremot icke givas för anskaffande av maskiner, som med fördel kunde användas av flera jordbrukare gemensamt. Det skulle ankomma på lantbruksstyrelsen att bestämma till vilka maskiners anskaffande understöd skulle utgå. Enligt lantbruksstyrelsens mening borde statsunderstöd för närvarande kunna lämnas enskild jordbrukare för anskaffning för eget bruk av följande jordbruksmaskiner, nämligen mjölkkningsmaskin, hiss för hö eller säd, lågtryckspanna och hydroforanläggning samt därför erforderliga elektriska motorer. Därjämte borde lån kunna utgå för anskaffning till lantushåll av symaskin och s. k. assistent.

Vid låneförmedlingen skulle prövningen av låneansökningarna ske med särskild omsorg så att maskinutrustningen å de särskilda jordbruket kunde begränsas till den i varje fall ekonomiskt försvarbara och vederbörandes ekonomi på lång sikt icke försämrades. Den föreslagna utvidgade låneverksamheten från maskinlånefonden skulle enligt lantbruksstyrelsens beräkningar medföra ett ökat kapitalbehov för fonden under första budgetåret av 500 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* gjort framställning om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 5 000 000 kronor såsom kapitalökning till fonden. Styrelsen har härvid framhållit i huvudsak följande.

Lantbruksstyrelsen har under budgetåren 1941/42—1945/46 beviljat lån ur jordbrukets maskinlånefond med respektive 895 000 kronor, 1 336 000 kronor, 2 134 370 kronor, 2 340 000 kronor och 4 256 000 kronor. Under den hittills tilländalupna delen av budgetåret 1946/47 ha lån beviljats från fonden med sammanlagt 1 675 000 kronor.

Enligt uppgift från statskontoret uppgick den till utlåning disponibla kapitaltillgången den 1 juli 1946 till i runt tal 4 624 600 kronor. Under vartdera av budgetåren 1946/47 och 1947/48 beräknas inflyta amorteringar med omkring 800 000 kronor. Till förfogande för ifrågavarande låneverksamhet under återstående del av innevarande budgetår torde alltså finnas ett belopp av omkring $(4\,624\,600 + 800\,000 - 1\,675\,000 =) 3\,749\,600$ kronor. Med hänsyn till den under senare år starkt ökade efterfrågan på lån från fonden, torde sistnämnda belopp bliva förbrukat före innevarande budgetårs utgång. Det synes därför nödvändigt med ett kapitaltillskott till fonden för budgetåret 1947/48. Därest efterfrågan på lån från fonden skall kunna tillgodoses under budgetåret i fråga, torde det erforderliga kapitaltillskottet icke kunna beräknas till lägre belopp än 4 500 000 kronor. För en utvidgad långivning från och med budgetåret 1947/48 i enlighet med lantbruksstyrelsens den 18 februari 1946 avgivna förslag torde erfordras ett ytterligare kapitaltillskott till fonden för samma budgetår av 500 000 kronor.

Departements-
chefen.

Enligt gällande bestämmelser må lån från jordbrukets maskinlånefond utlämnas endast för anskaffande av maskiner, som avses skola användas gemensamt av flera jordbrukare. Såsom ett led i strävandena att utöka och underlätta användningen av maskinella hjälpmedel i jordbruket har jag jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1946 tillkallat utredningsmän att verkställa utredning och avgiva förslag angående ordnandet av maskinhållarverksamheten. I avvaktan på resultatet av denna utredning är jag icke beredd att nu taga ställning till lantbruksstyrelsens förslag att lån och bidrag skulle kunna lämnas till innehavare av mindre jordbruk för anskaffande för eget bruk av jordbruksmaskiner. Vad angår förslaget om utvidgning av förevarande låneverksamhet till att avse jämväl lån för anskaffande av hushållsmaskiner vill jag framhålla, att det uppenbarligen kommer att vara förenat med stora svårigheter att avgöra vilka maskinella anordningar som framför andra ha användning i lantushållet. Vidare måste det ingiva starka betänkligheter att tillerkänna en befolkningsgrupp förmåner, varav andra grupper kunna vara i lika stort behov. På grund av det anförda finner jag mig icke kunna biträda lantbruksstyrelsens förslag i denna del.

Vad beträffar medelsbehovet under ifrågavarande fond för nästa budgetår synes det önskvärt, i betraktande av den verksamhet fonden avser att främja, att tillräckliga medel finnas tillgängliga för att möta uppkommande lånebehov. En förstärkning av fonden torde därför vara erforderlig. Medelsanvisningen synes i anslutning till vad lantbruksstyrelsen anfört böra bestämmas till 4 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbrukets maskinlånefond* för budgetåret 1947/48
anvisa ett investeringsanslag av kronor 4 500 000.

[10.] **Egnahemslånefonden.** Vid 1904 års riksdag beslöts inrättande av egnahemslånefonden. Enligt gällande bestämmelser för lånerörelsen, vilka äro intagna i kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 589) angående den statliga egnahemsverksamheten, ändrad genom kungörelserna nr 578/1942 och 237/1946, skola från fonden utlämnas jordbrukslån, skogslån, bostadslån, lån till förstärkning av ofullständiga jordbruk ävensom egnahemsstatslån till låneförmedlare. 1946 års riksdag har medgivit, att för budgetåret 1946/47 må beviljas lån från egnahemslånefonden intill ett belopp av 32 000 000 kronor, därav 20 000 000 kronor för jordbruksfastigheter och 12 000 000 kronor för bostadsfastigheter, med rätt dock för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle giva anledning därtill, medgiva jämkning i sagda fördelning mellan jordbruks- och bostadsfastigheter. Samma års riksdag har tillika medgivit, att av fonden finge disponeras ett belopp av högst 1 000 000 kronor för åstadkommande av bättre fastighetsarrondering i Norrland. Såsom kapitalökning till egnahemslånefonden har för budgetåret 1946/47 anvisats ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor. Rörande egnahemslån, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940, stadgas i kungörelsen nr 124/1934, att räntan å den stående delen av lån, för vilka amorteringsskyldighet inträtt, skall utgöra 4 procent för jordbrukslån och 4,5 procent för bostadslån. Emellertid har genom kungörelsen nr 238/1946 räntan å berörda lån för åren 1947 och 1948 nedsatts till 3,6 procent för såväl jordbrukslån som bostadslån.

Jag torde här få erinra, att 1946 års riksdag i skrivelse den 22 maj 1946, nr 263, under återopande av jordbruksutskottets utlåtande nr 54 hemställt, bland annat, att Kungl. Maj:t ville med avseende på frågan om införande av rörlig egnahemslåneränta föranstalta om den utredning som kunde vara erforderlig, samt för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, som därav kunde föranledas.

Egnahemsstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1946 gjort framställning rörande utlåningens storlek under budgetåret 1947/48 samt rörande behovet av kapitalökning till fonden för nämnda budgetår ävensom beträffande nedsättning för tiden efter den 1 juli 1947 av egnahemslåneräntan. Över framställningen ha remissutlåtanden avgivits av statskontoret samt fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret.

Rörande frågan om sänkning av egnahemslåneräntan har egnahemsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Styrelsen vill erinra, att styrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 upptog spörsmålet om en sänkning av egnahemslåneräntan till prövning. Styrelsen uttalade därvid, att efter den i början av år 1945 vidtagna sänkningen av riksbankens diskonto den nuvarande egnahemslåneräntan, 3,6 procent, icke längre för den lånesökande allmänheten tedde sig så förmånlig i jämförelse med ränteläget i den öppna lånemarknaden, som man ansåge sig skäligen kunna förvänta med hänsyn till lånens speciella karaktär och som avsågs, då denna räntesats på sin tid fastställdes. Styrelsen framhöll vidare att, därest utsikterna i fråga om ränteläget borde bedömas så att det nuvarande låga ränteläget sannolikt komme att bibehållas för någon längre tid, åtgärder borde vidtagas för en sänkning av egnahemslåneräntan.

Då nu ytterligare en tid av ett år förflutit utan att ränteläget förändrats och då statsmakternas strävan alltjämt läser gå ut på ett bibehållande av nuvarande diskonto, torde en sådan stabilitet i avseende å ränteläget få anses vara rådande att en sänkning av egnahemslåneräntan från och med den 1 juli 1947 torde böra genomföras.

Beträffande utlåningens storlek för nästkommande budgetår har egnahemsstyrelsen uttalat att denna liksom för innevarande budgetår syntes böra bestämmas till 32 000 000 kronor.

I fråga om behovet av kapitalökning till egnahemslånefonden för budgetåret 1947/48 har egnahemsstyrelsen anfört.

Under budgetåret 1945/46 ha omkring 16 000 000 kronor disponerats för lån till jordbruksfastigheter och omkring 9 000 000 kronor för lån till bostadsfastigheter. Den 1 juli 1946 förefanns en disponibel behållning å fonden av omkring 9 000 000 kronor. I fondens för innevarande budgetår disponibla kapital ingå vidare beräknade inbetalningar å egnahemslån, vilkas belopp äro beroende av omfattningen av dels ordinarie och dels extra kapitalavbetalningar å egnahemslån eller återbetalningar av lånen i deras helhet. Då med hänsyn till egnahemslåneräntans relativt ogynnsamma läge i förhållande till allmänna ränteläget kapitalavbetalningar alltjämt göras i ovanligt stor utsträckning, torde det kunna beräknas, att ett belopp av omkring 18 000 000 kronor inflyter till fonden under innevarande budgetår. Då för detta budgetår anvisats ett kapitalökningsanslag av 3 000 000 kronor, skulle följaktligen för budgetåret 1946/47 finnas disponibelt ett kapital av $(9\,000\,000 + 18\,000\,000 + 3\,000\,000 =)$ 30 000 000 kronor. Om utbetalningarna från egnahemslånefonden under samma budgetår beräknas till sammanlagt 25 000 000 kronor, skulle vid ingången av budgetåret 1947/48 å fonden finnas en behållning, som approximativt kan beräknas till omkring 5 000 000 kronor. Härtill bör läggas det belopp, som under sistnämnda budgetår kan väntas inflyta i form av ordinarie och extra kapitalinbetalningar. Summan av dylika kapitalinbetalningar är vanskelig att beräkna. Sannolikt är att, därest den av styrelsen föreslagna sänkningen av egnahemslåneräntan från den 1 juli 1947 kommer till stånd, kapitalinbetalningarna komma att stanna vid väsentligt lägre belopp än de 18 000 000 kronor styrelsen i det föregående antagit vara att räkna med under innevarande budgetår. Försiktigheten synes böra bjuda att ej räkna med högre belopp än 12 000 000 kronor. För budgetåret 1947/48 skulle då ett belopp av 17 000 000 kronor kunna beräknas bliva disponibelt. Om utbetalningarna från fonden under budgetåret 1947/48 antagas komma att uppgå till 25 000 000 kronor eller samma belopp som styrelsen beräknat för innevarande budgetår, erfordras ett kapitaltillskott till fonden av 8 000 000 kronor. Ett anslag å detta belopp torde därför böra anvisas för budgetåret 1947/48. Tilläggas må, att utbetalningarna under sistnämnda budgetår beräknats till 25 000 000 kronor, däri liksom för innevarande budgetår inkluderat ett belopp av högst 1 000 000 kronor till förfogande åt de lokala jordnämnderna i Västernorrlands och Norrbottens län.

Fullmäktige i riksbanken ha anfört i huvudsak följande.

Vid sin behandling av egnahemslåneräntan ävensom tertiärlåneräntan beträffande enfamiljshus synes 1946 års riksdag ha förutsatt, att frågan om egnahemslåneräntan icke skulle behandlas isolerad utan ses i större sammanhang. Fullmäktige, som dela denna uppfattning, anse att en utredning snarast möjligt bör verkställas av frågan i hela dess vidd. Fullmäktige äro följaktligen icke beredda att med ledning av nu föreliggande material taga

ståndpunkt till spørsmålet om egnahemslåneräntans storlek. Med hänsyn till de betydande belopp, som äro investerade i egnahemslånefonden, har räntefrågan en icke oväsentlig ekonomisk betydelse för statsverket. Härtill kommer, att fullmäktige anse det mindre lämpligt att räntan för ett så stort kreditområde, som egnahemslånen representera, fastlåses vid en nivå, som understiger marknadsräntan, detta särskilt i betraktande av den utvidgning av låneverksamheten, som kan förutsättas bliva följden vid sänkning av egnahemslåneräntan.

Fullmäktige vilja vidare erinra dels att egnahemslåntagare för närvarande äga möjlighet att hos hypoteksföreningar eller andra kreditinstitut placera primärlån på relativt förmånliga villkor, dels att räntan å egnahemslånens amorteringsdel i allmänhet reelit sett icke obetydligt torde understiga 3,6 procent, då premielånen och tilläggslånen äro räntefria och avsedda att helt avskrivas. Någon mera betydande olägenhet av att avvakta resultatet av en utredning synes därför knappast föreligga.

Två reservanter i riksbanksfullmäktige (herrar P. Gränebo och Allan Andersson) ha ansett, att fullmäktige i sitt yttrande bort upptaga räntefrågan till realprövning och därvid tillstyrka en sänkning av egnahemslåneräntan för såväl nya som äldre lån till tre procent. Enligt reservanternas mening skulle vid en räntefot av tre procent systemet med fast ränta kunna bibehållas.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha uttalat bland annat.

Fullmäktige i riksgäldskontoret finna, att räntan å egnahemslånen under nu rådande ränteläge i och för sig kan anses vara väl hög, varför en sänkning skulle kunna ifrågakomma. Då fullmäktige emellertid utgå från att frågan om statliga stödåtgärder för egnahemsverksamheten inom kort kommer att upptagas till prövning, kunna fullmäktige ej finna lämpligt, att frågan om eventuell sänkning av egnahemslåneräntan nu utbrytes och göres till föremål för särskild behandling. Den omständigheten att, såsom egnahemsstyrelsen framhållit, förtida återbetalning av egnahemslån äger rum i viss omfattning på grund av möjligheterna att erhålla fördelaktigare lån hos andra långivare än staten, kan ej utgöra tillräcklig anledning att omedelbart vidtaga åtgärder för egnahemslåneräntans sänkande. Den statliga utlåningen är icke något självändamål utan får anses ha till uppgift att täcka ett lånebehov, som ej i annan ordning kan tillgodoses på minst lika fördelaktiga villkor, som staten erbjuder. Vid sådant förhållande och då någon svårighet för närvarande ej torde föreligga för egnahemsägare, som så önska, att på förmånliga villkor täcka åtminstone större delen av sitt kreditbehov hos hypoteksföreningar eller andra kreditinstitutioner, synes frågan om den statliga egnahemslåneräntans sänkande icke vara av sådan angelägenhetsgrad, att den ej skulle kunna anstå någon tid för att avgöras i större sammanhang. Fullmäktige anse sig under sådana omständigheter icke kunna tillstyrka egnahemsstyrelsens hemställan om räntesänkning från och med den 1 juli 1947 under annan förutsättning än att erforderlig ytterligare utredning kan verkställas så snabbt, att förslag på grundval därav kan föreläggas 1947 års riksdag.

Vad angår den föreslagna kapitalökningen till fonden anse fullmäktige, att, därest den ifrågasatta räntesänkningen skulle uppskjutas till senare tidpunkt än den 1 juli 1947, densamma skulle kunna något minskas.

Statskontoret har icke ansett sig kunna förorda någon sänkning av räntan å lånen från egnahemslånefonden.

Departements-
chefen.

I likhet med egnahemsstyrelsen anser jag, att åtskilligt talar för en ned-sättning av egnahemslåneräntan. Emellertid är det uppenbart, att denna fråga bör behandlas i samband med en omprövning av lånevillkoren för den övriga statliga fastighetskrediten. Enligt vad jag inhämtat torde chefen för socialdepartementet komma att framlägga förslag till nya former för låne- och bidragsgivande till enfamiljshus och för bostadsbidrag till familjer med barn. Jag avser därför att senare under innevarande år återkomma med förslag rörande storleken av räntan å nya egnahemslån. Huruvida frågan om ned-sättning av räntan å utestående egnahemslån samtidigt kan upptagas till av-görande torde vara mera tveksamt. Dessförinnan torde nämligen denna fråga med hänsyn till dess konsekvenser böra göras till föremål för ytterligare ut-redning, varvid även det vid 1946 års riksdag behandlade spørsmålet om införande av rörlig räntefot å egnahemslån bör närmare utredas.

Det högsta beloppet för utlåning från egnahemslånefonden torde i enlig-het med egnahemsstyrelsens förslag för nästa budgetår böra bestämmas till 32 000 000 kronor, därav 20 000 000 kronor för jordbruksfastigheter och 12 000 000 kronor för bostadsfastigheter. Av nämnda belopp torde liksom för innevarande budgetår avses 1 000 000 för viss försöksverksamhet för åstadkommande av bättre fastighetsarrondering i Norrland. För att möjlig-göra en utlåning från egnahemslånefonden av den omfattning jag nu före-slagit synes ett investeringsanslag av 8 000 000 kronor böra anvisas.

Därest riksdagen bifaller vad jag i detta sammanhang förordat, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsändringar, som kun-na bliva erforderliga.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) medgiva, att för budgetåret 1947/48 må beviljas lån från egnahemslånefonden intill ett belopp av 32 000 000 kronor, därav 20 000 000 kronor för jordbruksfastigheter och 12 000 000 kronor för bostadsfastigheter, med rätt dock för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle giva anledning därtill, medgiva jämkning i sagda fördelning mellan jord-bruks- och bostadsfastigheter;

2) medgiva, att för budgetåret 1947/48 må för viss för-söksverksamhet för åstadkommande av bättre fastighets-arrondering i Norrland av egnahemslånefonden disponeras ett belopp av högst 1 000 000 kronor;

3) till *Egnahemslånefonden* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 8 000 000.

[11.] **Arbetarsmåbrukslånefonden.** Vid 1933 års riksdag (prop. nr 181; r. skr. nr 280) beslöts inrättande av en arbetarsmåbrukslånefond. Enligt de för användningen av denna fond numera gällande bestämmelserna, meddelade i kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 590) angående statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet, må från fonden utlämnas arbetarsmåbruksstatslån till landskommuner, vilka med anlåtande härav bevilja arbetarsmåbrukslån till skogsarbetare och därmed likställda arbetare för att giva dem tillfälle att förvärva mindre lägenheter, ägnade att bereda innehavaren utkomst genom jordbruk, drivet vid sidan av annan verksamhet. Högsta lånebeloppet utgör 7 000 kronor. Med avseende å återbetalningen skall lånet delas i en stående del och en amorteringsdel. Den stående delen skall fastställas till belopp, motsvarande kostnaden för jordförvärvet jämte, i förekommande fall, 60 procent av beräknad kostnad för sådant förbättringsarbete, som avses i gällande bestämmelser angående statsbidrag till förstärkning av ofullständiga jordbruk m. m. Amorteringsdelen skall från och med sjätte kalenderåret efter det, då lånet beviljats, återbetalas med en trettiondel årligen. Därjämte har genom kungörelsen den 20 juni 1941 (nr 485) meddelats föreskrifter angående förhöjning i vissa fall av beviljade arbetarsmåbrukslån.

I kungörelsen den 18 maj 1945 (nr 220) med vissa bestämmelser angående statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet (prop. nr 64; r. skr. nr 93), ändrad genom kungörelsen den 12 april 1946 (nr 165; prop. nr 96; r. skr. 128), har medgivits, att arbetarsmåbrukslån, som beviljats under åren 1935—1944, må höjas intill ett belopp av 10 000 kronor ävensom att sådana lån, som beviljades under åren 1945—1948, finge utgå med högre belopp än 7 000 kronor, dock högst 10 000 kronor. Det skulle därvid ankomma på egnahemsstyrelsen att för varje särskilt fall under beaktande av sökandens villkor och förhållanden i övrigt besluta om och i vad mån lånebeloppet finge överstiga 7 000 kronor. I avseende å återbetalningen av det belopp, varmed lån komme att överstiga 7 000 kronor, har föreskrivits, att hälften av beloppet skulle tilläggas lånets stående del och återstoden dess amorteringsdel. I brev den 18 maj 1945 har Kungl. Maj:t vidare bemyndigat egnahemsstyrelsen att beträffande arbetarsmåbrukslån av årsgrupperna 1935—1938 medgiva uppskov med utförande av återstående arbeten intill utgången av år 1946 samt att i fråga om arbetarsmåbrukslån, för vilka amorteringsskyldighet inträdde under år 1945 eller år 1946, medgiva den förlängning av den amorteringsfria tiden, som prövades skäligt, dock att förlängning finge ske med högst två år.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *egnahemsstyrelsen* anført, att fondens disponibla behållning den 1 juli 1946 uppginge till omkring 4 500 000 kronor. Under budgetåret 1945/46 hade från fonden utbetalats omkring 7 100 000 kronor, medan å andra sidan till fonden influtit återbetalningar å omkring 4 400 000 kronor. Under hänvisning till den betydande reservatio-

nen å fonden har egnahemsstyrelsen uttalat, att något kapitalökningsanslag till fonden icke behöfve anvisas för budgetåret 1947/48.

Sedermere har *egnahemsstyrelsen* i skrivelse den 15 november 1946 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen dels medgiva att för fortsatt möjliggörande av förhöjning intill ett belopp av 10 000 kronor av arbetarsmåbrukslån, som beviljats under åren 1935—1945, arbetarsmåbruksstatslån må av egnahemsstyrelsen kunna tilldelas kommun, som därom ingiver ansökan till styrelsen, dels ock förklara hinder ej möta för Kungl. Maj:t att bemyndiga egnahemsstyrelsen att beträffande 1935—1938 års arbetarsmåbrukslån medgiva uppskov med återstående arbetens utförande längst till utgången av år 1948 och beträffande 1939—1942 års arbetarsmåbrukslån, för vilka amorteringsskyldighet ej inträtt, meddela förlängning av den amorteringsfria tiden längst till och med år 1948.

Till stöd för sin framställning i vad den avser fortsatt förhöjning av vissa arbetarsmåbrukslån har egnahemsstyrelsen anfört bland annat följande.

Enligt kungörelsen den 18 maj 1945 (nr 220) skulle ansökning om statslån till de i kungörelsen angivna låneförhöjningarna vara av kommunerna ingivna till egnahemsstyrelsen senast den 1 december 1945. För fastställande av de statslånebelopp, som kommunerna därvid borde söka, ansågs erforderligt, att egnahemsstyrelsen blev i tillfälle att förhandsgranska de enskilda låntagarnas ansökningar om låneförhöjningar, vilka ansökningar kommunerna därefter hade att via egnahemsnämnderna översända till egnahemsstyrelsen. I cirkulärskrivelse den 8 juni 1945 till samtliga låneförmedlande kommuner föreskrev styrelsen därför, att arbetarsmåbrukslåntagares ansökningar skulle vara ingivna till vederbörande egnahemsnämnd senast den 10 juli 1945. Kommunernas tid för införskaffande av de enskilda låntagarnas ansökningar blev sålunda tämligen begränsad. Det har senare visat sig, att en del låntagare, som otvivelaktigt behövt låneförhöjningar, av olika anledningar försummat att i tid ingiva ansökningar därom. En del av dessa och även andra arbetarsmåbrukslåntagare av ifrågasatt årsklasser ha i stället för att utnyttja möjligheterna till låneförhöjning anhållit om bostadsförbättringsbidrag företrädesvis till ordnande av vatten- och avloppsfrågan. Då den hjälp till ordnandet vid arbetarsmåbruken av bland annat vatten- och avloppsfrågan, som staten lämnat i form av angivna låneförhöjningar, i allmänhet torde ha varit förmånligare för vederbörande än om bostadsförbättringsbidrag erhållits för ändamålet, synes enligt egnahemsstyrelsens förmenande det lämpligaste och mest effektiva sättet att bispringa de nu åsyftade arbetarsmåbrukslåntagarna av årsklasserna 1935—1944 vara, att de beredas nya möjligheter att erhålla låneförhöjningar upp till den förut angivna maximigränsen av 10 000 kronor.

Då även ett fåtal arbetarsmåbrukslåntagare av årsklassen 1945 erhållit lån, som så pass mycket understiga 10 000 kronor, att en nöjaktig hjälp till vissa förbättringsåtgärder skulle kunna lämnas dem i form av låneförhöjning intill sagda maximigräns, bör enligt styrelsens mening även denna årsklass inrymmas bland de låntagare, vilka styrelsen ansett böra beredas nya möjligheter att erhålla låneförhöjning.

I fråga om förfaringssättet för utlämnande av de ifrågasatta låneförhöjningarna och lånens amortering m. m. har styrelsen uttalat, att i huvud-

sak samma bestämmelser, som meddelats i kungörelsen nr 220/1945, syntes böra tillämpas. Med hänsyn till svårigheterna att i nuvarande läge kunna beräkna igångsättandet eller slutförandet av ifrågavarande arbeten har styrelsen emellertid föreslagit, att någon särskild tid, inom vilken kommunernas ansökningar om statslån för ändamålet skulle vara ingivna, icke fastställdes. Däremot syntes det lämpligt, att tiden för statslåns lyftande begränsades till ett år från det lånet beviljats. Styrelsen har framhållit, att något ytterligare kapitaltillskott till arbetarsmåbrukslånefonden för att möjliggöra de nu åsyftade låneförhöjningarna icke syntes vara erforderlig.

Vad angår förslaget om förlängning av amorteringstiden för ifrågavarande lån har styrelsen uttalat bland annat följande.

De förbättringsåtgärder, som avses komma till stånd genom förslaget om fortsatt möjlighet till låneförhöjning, torde i huvudsak icke komma att omfatta arbeten, som äro erforderliga för att ett arbetarsmåbruk skall kunna avsynas såsom färdigt, utan inrymma arbeten eller åtgärder, som därutöver kunna vara önskvärda, såsom exempelvis anordningar för vatten och avlopp, förbättrade uppvärmningsanordningar, önskvärda arealkompletteringar och åtgärder för betesfrågans ordnande. Ytterligare uppskov med färdigställande av vissa arbetarsmåbruk — utöver vad som medgivits i Kungl. Maj:ts brev den 18 maj 1945 — torde dock erfordras. En av styrelsen verkställd undersökning giver vid handen, att antalet arbetarsmåbruk, som vid utgången av år 1946 skola vara färdigställda, uppgår till omkring 1 500. Av dessa ha omkring hälften av olika anledningar ansetts icke kunna helt färdigställas till nämnda tidpunkt. Skälen härför ha uppgivits vara i första hand omöjligheten att anskaffa erforderlig cement. Dessutom ha i många fall brist på även annan erforderlig materiel, såsom dränerings- och värmeledningsrör, spik, oljefärg m. m., uppgivits utgöra oöverkomliga hinder för arbetenas utförande inom behörig tid. Då det icke nu torde kunna förutses, huru länge den nuvarande bristen på byggnadsmateriel kan komma att fortsätta, får egnahemsstyrelsen föreslå, att styrelsen bemyndigas att i mån av behov medgiva anstånd intill 1948 års utgång med färdigställande av de av 1935—1938 års arbetarsmåbruk, där vissa arbeten av angivna skäl icke kunnat komma till utförande.

Beträffande sådana 1939—1940 års arbetarsmåbrukslån, vilka på grund av redan medgiven förlängning av den amorteringsfria tiden icke börjat amorteras, ävensom lån av årsklasserna 1941 och 1942 föreligger samma behov att få tiden för småbrukens färdigställande utsträckt i samma omfattning, som föreslagits för 1935—1938 års låntagare. För innehavare av 1939—1942 års lån synes dock den behövlige utsträckningen av tiden för småbrukens färdigställande böra ordnas genom erforderlig förlängning av den amorteringsfria tiden.

Såsom egnahemsstyrelsens framställning giver vid handen har den möj-
lighet, som genom beslut av 1945 års riksdag medgivits vissa arbetarsmå-
brukslåntagare att erhålla förhöjning av ifrågavarande lån upp till en maxi-
migräns av 10 000 kronor, endast utnyttjats i mindre utsträckning. Då en
bidragande orsak härtill synes ha varit, att den tid, inom vilken ansök-
ningar om låneförhöjning skulle vara ingivna, varit alltför knappt tillmätt,

Departements-
chefen.

vill jag föreslå, att arbetarsmåbruksstatslån alltjämt må kunna tilldelas kommuner för möjliggörande av en förhöjning intill 10 000 kronor av under åren 1935—1944 beviljade arbetarsmåbrukslån. En dylik låneförhöjning synes även böra beviljas arbetarsmåbrukslåntagare av årsgruppen 1945. Låneförhöjningen torde kunna genomföras utan särskilt tillskott till arbetarsmåbrukslånefonden.

Med hänsyn till de av nuvarande krisläge föranledda svårigheterna för arbetarsmåbrukslåntagare att färdigställa småbruken synes i överensstämmelse med egnahemsstyrelsens förslag bemyndigande böra kunna lämnas styrelsen att beträffande arbetarsmåbruk av årsgrupperna 1935—1938 medgiva uppskov med återstående arbetens utförande längst intill utgången av år 1948 samt att i fråga om de arbetarsmåbrukslån, som utlämnats under åren 1939—1942 och för vilka amorteringsskyldighet ej inträtt, medgiva förlängning av den amorteringsfria tiden längst intill utgången av år 1948.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagens beslut i ärendet meddelats, utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att bestämmelser angående den statsunderstödda arbetarsmåbruksverksamheten må utfärdas i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag nu förordad.

[12.] **Statens avdikningslånefond.** Gällande villkor för lån från statens avdikningslånefond äro meddelade i kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 432), ändrad genom kungörelsen nr 348/1945. Jämlikt riksdagens beslut har det högsta belopp, vartill lån ur fonden årligen fått beviljas, för vart och ett av budgetåren 1938/39—1941/42 uppgått till 2 800 000 kronor. För ett vart av budgetåren 1942/43—1944/45 har utlåningens storlek bestämts till högst 3 000 000 kronor, för budgetåret 1945/46 till högst 3 500 000 kronor och för innevarande budgetår till högst 3 300 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att beloppet för utlåning från avdikningslånefonden under budgetåret 1947/48 måtte bestämmas till högst 4 000 000 kronor. Styrelsen har härvid anført i huvudsak följande.

Under budgetåret 1945/46 ha lån från fonden av *lantbruksstyrelsen* beviljats till 333 företag med tillhoppa 3 102 920 kronor. Vid utgången av budgetåret 1945/46 funnos hos *lantbruksstyrelsen* inneliggande ansökningar om lån från fonden till 540 företag, representerande ett lånebelopp av i runt tal 4 700 000 kronor. Under nu löpande budgetår kunna med ledning av erfarenheterna från de närmast föregående åren och med hänsyn tagen till den ökning av lånebeloppen, som motsvarar den genom nu gällande villkor i många fall påkallade höjningen av lånekvoten från tidigare vanligen förekommande omkring $\frac{1}{2}$ till $\frac{2}{3}$ av kostnaden, nya ansökningar om lån beräknas inkomma till ett belopp av omkring 2 800 000 kronor. Sammanlagt synes lånebehovet

för budgetåret 1946/47 sålunda kunna beräknas till $(4\,700\,000 + 2\,800\,000 =)$ 7 500 000 kronor. Till företag av ifrågavarande slag sökes i regel jämväl bidrag från statens avdikningsanslag. Under innevarande budgetår må från sistnämnda anslag beviljas statsbidrag å tillhopa högst 4 000 000 kronor. Med ledning av förhållandet under de närmast föregående budgetåren mellan beviljade statsbidrag och lån kan beräknas, att till de företag, vilka under budgetåret 1946/47 bliva delaktiga av nämnda statsbidrag, omkring 2 700 000 kronor av det för budgetåret tillgängliga lånebeloppet, 3 300 000 kronor, komma att tagas i anspråk. Övriga under budgetåret 1946/47 föreliggande ansökningar om lån, representerande ett lånebelopp av $(7\,500\,000 - 2\,700\,000 =)$ 4 800 000 kronor, komma sålunda att balanseras till budgetåret 1947/48. Det kan under nyssnämnda förutsättning antagas, att under sistnämnda budgetår ansökningar om lån inkomma till ett sammanlagt belopp av omkring 3 200 000 kronor. Under budgetåret 1947/48 föreliggande ansökningar om lån skulle därigenom komma att motsvara ett lånebelopp av $(4\,800\,000 + 3\,200\,000 =)$ 8 000 000 kronor. För samma budgetår ha ansökningarna om statsbidrag till torrlägningsföretag i lantbruksstyrelsens förslag om medelsanvisning å avdikningsanslaget beräknats representera ett bidragsbelopp av 12 350 000 kronor.

Under återopande av vad i detta avseende anförts i nyssberörda förslag vill lantbruksstyrelsen ytterligare understryka angelägenheten av att en dylik stor anhopning hos styrelsen av arbetsplaner rörande torrlägningsföretag så vitt möjligt undvikas. I sådant syfte har lantbruksstyrelsen för budgetåret 1947/48 föreslagit en bidragstilldelning ur avdikningsanslaget av 5 000 000 kronor, varigenom åtminstone någon reducering av balansen av de hos lantbruksstyrelsen inneliggande ansökningarna bör bliva möjlig. För tillgodoseende av ansökningarna om lån till de företag, vilka kunna förväntas erhålla del av sagda statsbidrag, torde under samma budgetår ett belopp av sammanlagt omkring 4 000 000 kronor bliva erforderligt.

Vad beträffar de utbetalningar av lån från fonden, som kunna komma att påfordras under budgetåret 1947/48, synas desamma böra beräknas till omkring 3 000 000 kronor. Enligt från statskontoret inhämtade upplysningar beräknas kapitaltillgången å fonden komma att under ifrågavarande budgetår uppgå till så stort belopp, att densamma blir tillräcklig för mötande av utbetalningar till nämnda belopp. Något kapitaltillskott till fonden synes därför ej erforderligt för budgetåret 1947/48.

Lantbruksstyrelsen har i förevarande skrivelse tillika hemställt, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen göra framställning om bemyndigande att under tiden 1 juli 1947—30 juni 1948 medgiva anstånd med erläggande av annuiter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond.

I annat sammanhang (IX H.T. punkt 149) har jag förordat, att bidragstilldelningen från avdikningsanslaget för nästa budgetår fastställas till 5 000 000 kronor. Med hänsyn härtill torde den summa, intill vilken lån under nästa budgetår må beviljas från avdikningslånefonden, böra bestämmas till högst 4 000 000 kronor. Såsom framgår av vad lantbruksstyrelsen anført torde en utlåning av denna storlek icke föranleda, att nytt kapital behöver tillföras fonden.

Då jämväl under nästa budgetår svårigheter kunna uppstå för återbetal-

ning av erhållna lån vid vissa torrlägningsföretag, torde nytt bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva betalningsansånd böra utverkas för tiden till och med den 30 juni 1948.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

- 1) att under budgetåret 1947/48 må beviljas lån från statens avdikningslånefond å tillhopa högst 4 000 000 kronor;
- 2) att Kungl. Maj:t må, för beredande av erforderligt rådrum åt i trångmål varande intressenter i torrlägningsföretag, efter prövning av föreliggande särskilda omständigheter, under tiden 1 juli 1947—30 juni 1948 medgiva ansånd med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond.

[13.] **Bevattningslånefonden.** Vid 1942 års riksdag (prop. nr 141; r. skr. nr 220) beslöts inrättande av en statlig lånefond, benämnd bevattningslånefonden, från vilken lån skulle kunna beviljas till utförande av anläggningar för konstgjord bevattning inom jordbruket och trädgårdsskötseln. Närmare bestämmelser för ifrågavarande låneverksamhet återfinnas i kungörelsen den 5 juni 1942 (nr 543) angående lån från bevattningslånefonden med däri genom kungörelsen nr 403/1944 gjorda ändringar. Såsom kapital för fonden har å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kronor. 1946 års riksdag har medgivit, att anslaget jämväl under budgetåret 1946/47 finge användas för avsett ändamål.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* anført i huvudsak följande.

Under budgetåren 1942/43—1945/46 ha ansökningar om lån från fonden inkommit beträffande 18 bevattningsanläggningar, representerande ett sammanlagt lånebelopp av omkring 265 000 kronor. Av dessa ansökningar ha hittills 15 blivit beviljade med tillhopa 232 190 kronor, medan återstående 3 ansökningar ännu icke blivit slutbehandlade av *lantbruksstyrelsen*.

I vilken omfattning fonden kan komma att tagas i anspråk under innevarande budgetår kan icke nu tillförlitligt bedömas. Den hittills vunna erfarenheten har emellertid givit vid handen, att efterfrågan å lån från fonden varit mindre än som ursprungligen beräknats.

Enligt vad som inhämtats från statskontoret ha av beviljade 15 lån utbetalning hittills kunnat ske endast beträffande 8 med tillhopa 118 820 kronor. I vilken omfattning de övriga lånen komma att tagas i anspråk kan icke nu tillförlitligt bedömas. Det torde emellertid av vissa skäl kunna antagas, att ej samtliga beviljade lån komma att utnyttjas.

Vad beträffar efterfrågan å bevattningslån för budgetåret 1947/48 synes med ledning av den hittills vunna erfarenheten kunna antagas, att densamma ej blir större än att, under förutsättning att det för budgetåret 1941/42 anvisade reservationsanslaget å 500 000 kronor får tagas i anspråk jämväl under budgetåret 1947/48, något ytterligare kapitaltillskott till fonden icke är erforderligt för sistnämnda budgetår.

På grund av det anförda hemställer lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att sagda anslag må jämväl under budgetåret 1947/48 användas för med anslaget avsett ändamål.

Ifrågavarande låneverksamhet synes böra fullföljas även under budgetåret 1947/48. Enligt vad lantbruksstyrelsen upplyst torde å det för budgetåret 1941/42 för ändamålet anvisade anslaget en ej obetydlig behållning komma att förefinnas vid innevarande budgetårs utgång. Denna behållning synes vara tillräcklig för verksamhetens bedrivande även under nästa budgetår. Med hänsyn till det anförda förordar jag, att omförmälda anslag får disponeras under ytterligare ett budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Före-
draganden.*

att medgiva, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisade reservationsanslaget till Bevattningslånefonden må under budgetåret 1947/48 användas för med anslaget avsett ändamål.

[14.] **Statens fiskredskapslånefond.** Vid 1938 års riksdag beslöts inrättande av statens fiskredskapslånefond. Från fonden kunna i huvudsak enligt de grunder, vilka tidigare tillämpats vid långivning från statens fiskredskapsfond, utlämnas lån till fiskare som genom förlust av eller skada å fiskredskap råkat i nödställd belägenhet. Redogörelse för sagda grunder har lämnats i IX H. T. 1937 s. 322.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för budgetåret 1947/48 måtte såsom kapitalökning för ifrågavarande lånefond anvisas ett investeringsanslag av 10 000 kronor. Lantbruksstyrelsen har härvid anført i huvudsak följande.

Under budgetåren 1939/40—1945/46 ha understödslån ur ifrågavarande fond beviljats med respektive 15 642, 13 809, 14 825, 13 790, 12 950, 31 014 och 33 787 kronor. Enligt av statskontoret under hand lämnad uppgift uppgick den disponibla behållningen å fonden vid ingången av innevarande budgetår till omkring 31 700 kronor.

Det möter givetvis svårigheter att beräkna medelsbehovet under innevarande och nästkommande budgetår. Bland annat med hänsyn till nu rådande höga värden på fiskredskap torde man emellertid böra räkna med att anspråken på fonden under vart och ett av budgetåren 1946/47 och 1947/48 komma att avse minst lika högt belopp som under budgetåret 1945/46, alltså över 30 000 kronor.

Med ledning av storleken av de lånebelopp, som under de senare åren anvisats ur fonden, kan beräknas, att under vart och ett av de närmaste budgetåren komma att i amorteringar till fonden inflyta omkring 20 000 kronor. För budgetåren 1946/47 och 1947/48 skulle alltså med inräknande av förenämnda behållning, 31 700 kronor, ett sammanlagt belopp av (40 000 + 31 700 =) 71 700 kronor bliva disponibelt för utlåning. Med ett medelsbehov av mellan 30 000 och 35 000 kronor för vart och ett av dessa budgetår

skulle alltså ifrågavarande behållning och amorteringar kunna antagas förslå under såväl innevarande som nästkommande budgetår.

Då emellertid oberäknat stora krav kunna komma att ställas på fonden, synes det önskvärt, att ett visst kapitaltillskott, förslagsvis 10 000 kronor, anvisas till fonden.

*Före-
draganden.*

Med hänsyn till storleken av de understödslån, som beviljats ur ifrågavarande fond under de senaste budgetåren, torde man kunna räkna med att behållningen å fonden och inflytande amorteringar komma att helt tagas i anspråk under innevarande och nästkommande budgetår. För att kunna möta oförutsedda anspråk på låneunderstöd torde det därför såsom lantbruksstyrelsen framhållit vara nödvändigt, att visst kapitaltillskott tillföres fonden. Mot det av lantbruksstyrelsen föreslagna beloppet, 10 000 kronor, har jag icke något att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens fiskredskapslånefond* för budgetåret 1947/48
anvisa ett investeringsanslag av kronor 10 000.

Fonden för låneunderstöd.

[15.] **Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantmanna- och lanthus-hållsskolor.** Enligt beslut vid 1939 års lagtima riksdag (prop. nr 109; r. skr. nr 230) skola lantmanna- och lanthus-hållsskolor vara försedda med skoljordbruk. För anskaffande av dylika jordbruk skola utlämnas lån av statsmedel enligt i huvudsak de bestämmelser, som stadgas för lån till egnahemsjordbruk. Lånebeloppet må icke överstiga $\frac{5}{6}$ av skoljordbrukets värde men bör i allmänhet begränsas till 100 000 kronor för lantmannaskola och 30 000 kronor för lanthus-hållsskola. Av statsfinansiella skäl har med anvisande av medel för ändamålet anstått tills vidare. Med hänsyn härtill har i övergångsbestämmelserna till stadgan den 21 juni 1940 (nr 724) för statsunderstödda lantbruksundervisningsanstalter föreskrivits, att bestämmelserna om skyldighet för lantmanna- och lanthus-hållsskola att innehava skoljordbruk icke skola äga tillämpning förrän den 1 november 1948.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte anvisas ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor. Styrelsen har i sin skrivelse anfört, att det syntes vara nödvändigt, att medel till utlämnande av lån för anskaffande av skoljordbruk nu anvisades, om samtliga lantmanna- och lanthus-hållsskolor skulle kunna före den 1 november 1948 förses med skoljordbruk. På grund av de förändringar i prisnivån, som inträffat sedan 1939, och med hänsyn till att för lantmannaskolorna såsom skoljordbruk i allmänhet inköptes större jordbruk än vid 1939 års lagtima riksdag förutsatts har lantbruksstyrelsen ansett, att villkoren för

ifrågavarande lån borde ändras så, att lånebeloppet för skoljordbruk åt lantmannaskola kunde få uppgå till 200 000 kronor och åt lanthushållsskola till 75 000 kronor.

Statskontoret har i remissutlåtande den 20 september 1946 förklarat, att statskontoret med hänsyn till de i stadgan den 21 juni 1940 (nr 724) för statsunderstödda lantbruksundervisningsanstalter meddelade bestämmelserna rörande skyldighet för lantmänna- och lanthushållsskola att ha eget jordbruk icke ville motsätta sig att medel för nästa budgetår anvisades för ifrågavarande låneverksamhet. Ämbetsverket har dock icke funnit anledning föreligga att beträffande lånebeloppens storlek vidtaga annan ändring i de av 1939 års riksdag godkända villkoren för utlämnande av dylika lån än som kunde anses motiverat med hänsyn till den förändring i jordvärdena, som ägt rum efter år 1939. I enlighet härmed borde en begränsning av anslaget ske.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår äro de i förenämnda reglemente meddelade föreskrifterna om skyldighet för lantmänna- och lanthushållsskolor att innehava skoljordbruk avsedda att träda i kraft den 1 november 1948. För anskaffandet av sådana jordbruk skola enligt beslut vid 1939 års riksdag lån av statsmedel kunna utlämnas. Med hänsyn till angelägenheten av att ikraftträdandet av nyssnämnda föreskrifter såvitt möjligt icke ytterligare uppskjutes vill jag förorda, att medel nu anvisas för utlämnande av dylika lån. I anslutning till lantbruksstyrelsens förslag synes ett belopp av 1 000 000 kronor böra för nästa budgetår beräknas för ändamålet. Då jordvärdena sedan år 1939 undergått en icke oväsentlig stegring, torde maximibeloppen för lånen böra höjas till 200 000 kronor för lantmannaskolor och till 75 000 kronor för lanthushållsskolor. Lån intill maximibeloppen torde dock icke böra ifrågakomma i andra fall än då särskilda skäl därtill föreligga. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare föreskrifter rörande låneverksamhetens bedrivande.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantmänna- och lanthushållsskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 1 000 000.

[16.] **Lån för anskaffande av grästorkar m. m.** 1939 års urtima riksdag har (prop. nr 65; r. skr. nr 91) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisat ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor under anslagstiteln Lån för anskaffande av grästorkar. Allmänna villkor och bestämmelser för dylika lån ha meddelats i kungörelsen den 22 december 1939 (nr 922) om lån för anskaffande

av grästorksänläggningar med däri genom kungörelsen nr 228/1941 gjord ändring. Enligt medgivande av 1940 års urtima riksdag (prop. nr 1, bil. 7, p. 2; r. skr. nr 15) må av de under nämnda fond till ifrågavarande ändamål anvisade medlen utlämnas lån jämväl för uppförande av siloanläggningar för beredande av ensilagefoder. För erhållande och tillgodonjutande av lån för sistnämnda ändamål gälla de allmänna villkor och bestämmelser, som meddelats i kungörelsen den 31 augusti 1940 (nr 815) med däri genom kungörelserna nr 827/1941 och 222/1943 gjorda ändringar. Under rubriken Lån för anskaffande av grästorkar m. m. har för budgetåret 1941/42 uppförts ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor. 1945 års riksdag har (prop. nr 1, bil. 7, p. 32; r. skr. nr 255) medgivit, att av sistnämnda anslag ett belopp å 800 000 kronor finge under budgetåret 1945/46 användas för med anslaget avsedda ändamål. För innevarande budgetår har till lån för anskaffande av grästorkar m. m. anvisats ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för ifrågavarande låneverksamhet måtte för budgetåret 1947/48 anvisas ett kapitaltillskott av 400 000 kronor. Styrelsen har härvid uppgivit, att, sedan låneverksamheten igångsatts, lån till grästorkningsanläggningar och statslån för utlämnande av lån till siloanläggningar för beredande av ensilagefoder beviljats med följande belopp, nämligen

Budgetår	Grästorkningsanläggningar kronor	Siloanläggningar kronor
1939/40	19 500	—
1940/41	218 150	712 910
1941/42	266 550	148 410
1942/43	470 000	477 365
1943/44	—	296 200
1944/45	—	292 780
1945/46	—	307 450

I anslutning härtill har *lantbruksstyrelsen* vidare anfört.

Under den hittills tilländalupna delen av budgetåret 1946/47 ha lån beviljats från fonden med sammanlagt 60 000 kronor.

Enligt vad *lantbruksstyrelsen* inhämtat hos statskontoret uppgingo de för utlåning disponibla anslagsmedlen den 1 juli 1946 till 300 000 kronor. Till förfogande för ifrågavarande låneverksamhet under återstående del av innevarande budgetår torde alltså finnas ett belopp av (300 000 — 60 000 =) 240 000 kronor. För tillgodoseende av den efterfrågan på lån, vilken kan motses under budgetåret 1947/48, finner *lantbruksstyrelsen* en medelsanvisning av 400 000 kronor vara erforderlig för sistnämnda budgetår.

Statskontoret har i remissutlåtande den 17 september 1946 förklarat sig icke ha något att erinra mot den föreslagna kapitalinvesteringen.

Departements-
chefen.

*Lantbruksstyrelsen*s beräkning av medelsbehovet för ifrågavarande låneverksamhet under budgetåret 1947/48 föranleder icke någon erinran från min sida. I enlighet härmed torde för ändamålet böra äskas ett investerings-

anslag av 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån för anskaffande av grästorkar m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag
av kronor 400 000.

[17.] *Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett investeringsanslag av 500 000 kronor. Bestämmelser rörande anslagets användning äro meddelade i kungörelsen den 11 maj 1934 (nr 138) angående lån av statsmedel för främjande av beredning, förvaring och avsättning av fisk.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för ifrågakvarande ändamål måtte för budgetåret 1947/48 anvisas ett investeringsanslag av 500 000 kronor. Styrelsen har till stöd för sin framställning anfört i huvudsak följande.

Vid ingången av budgetåret 1945/46 fanns en behållning å anslaget av 87 500 kronor. Tillsammans med det anslagsbelopp, 35 000 kronor, som beviljades för nämnda budgetår, stodo alltså sammanlagt 122 500 kronor till förfogande för budgetåret 1945/46. Härav disponerades 111 500 kronor, varför för innevarande budgetår finnes disponibelt ett belopp av (122 500 — 111 500 + 500 000 =) 511 000 kronor.

Anspråken på detta anslag ha starkt stegrats under den senaste tiden och de under budgetåret 1945/46 inkomna ansökningarna om lån från anslaget ha av brist på medel endast delvis kunnat bifallas. Det är också att förvänta, att hela det för innevarande budgetår tillgängliga beloppet kommer att disponeras. Såvitt *lantbruksstyrelsen* kan bedöma, torde medelsbehovet för budgetåret 1947/48 komma att bli minst lika stort som under innevarande budgetår eller 500 000 kronor.

Jag torde få erinra, att med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 juli 1945 sakkunniga tillkallats att verkställa utredning och avgiva förslag angående fiskerinäringens efterkrigsproblem och den prisreglerande verksamheten på fiskets område. Ifrågakvarande utredning väntas bli slutförd inom sådan tid, att å utredningen grundade förslag kunna föreläggas årets riksdag. I avvaktan härpå synes för ifrågakvarande låneverksamhet under budgetåret 1947/48 böra beräknas ett anslag av 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslå riksdagen

*Före-
draganden.*

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* för budgetåret 1947/48 beräkna ett investeringsanslag av kronor 500 000.

*Statsverkspropositionen: Bil. 30: Kapitalbudgeten:
Jordbruksdepartementet.*

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Bengt Holmgren.

Kapitalinvesteringar.

Handelsdepartementet.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Myrdal, anmäler härefter under handelsdepartementets handläggning hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å riksstaten för budgetåret 1947/48 samt anför därvid följande.

Statens allmänna fastighetsfond.

[1.] **Ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut.** Under åberopande av vad jag anfört vid redogörelsen för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1947/48 av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, punkt 35, hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ombyggnadsarbeten vid statens hantverksinstitut* för budgetåret 1947/48 beräkna ett investeringsanslag
av kronor 85 000.

[2.] **Nybyggnad vid ingenjörsvetenskapsakademiens försöksstation.** Med bifall till av Kungl. Maj:t därom gjorda framställningar ha 1941 och 1942 års riksdagar anvisat reservationsanslag å sammanlagt 800 000 kronor till uppförande av byggnader för tekniskt-vetenskaplig forskning. Med anlitande av anslagen har numera vid Drottning Kristinas väg i Stockholm uppförts en försöksstation, som disponeras av ingenjörsvetenskapsakademien.

I skrivelser den 30 november 1944, den 31 augusti 1945 och den 2 september 1946 har *ingenjörsvetenskapsakademien* hemställt om medel till utbyggnad av försöksstationen. I sistnämnda skrivelse har akademien bland annat hemställt om anslag å 1 250 000 kronor för uppförande och inredning av en ny byggnad för försöksstationen.

Över framställningen den 2 september 1946 ha utlåtanden avgivits av *riksmarskalksämberet, byggnadsstyrelsen, styrelsen för tekniska högskolan i Stockholm* och *1945 års markkommission*.

Byggnadsstyrelsen har beräknat kostnaderna för uppförande av den nya byggnaden till 1 350 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Beredningen av detta ärende är ännu ej slutförd inom handelsdepartementet. I avvaktan härfpå torde anslag för ändamålet bära i riksstatsförslaget för nästa budgetår uppföras med beräknat belopp. Anslaget synes därvid lämpligen bära upptagas till 1 450 000 kronor. Av detta belopp torde i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag 1 350 000 kronor beräknas för byggnaderna, varjämte 100 000 kronor bära avses för fast inredning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Nybyggnad vid ingenjörsvetenskapsakademiens försöksstation* för budgetåret 1947/48 beräkna ett investeringsanslag av kronor 1 450 000.

[3.] **Uppförande av byggnader för institutet för konserveringsforskning.** Under återopande av vad jag anfört vid redogörelsen för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1947/48 av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, punkt 46, hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av byggnader för institutet för konserveringsforskning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 750 000.

[4.] **Säkerhetsanstalter för sjöfarten.** Såsom förut i dag anförts vid anmälan av de frågor, som röra regleringen av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, punkt 60, torde för nästa budgetår viss del av utgifterna till säkerhetsanstalter för sjöfarten bära bestridas från anslag å kapitalbudgeten. Medelsbehovet utgör, i överensstämmelse med vad under nämnda punkt föreslagits, 915 000 kronor.

Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Säkerhetsanstalter för sjöfarten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 915 000.

Statens utlåningsfonder.

[5.] **Lotsverkets båtlanefond.** Vid 1937 års riksdag (prop. nr 164; r. skr. nr 310) beslöts inrättandet av en statlig fond, benämnd lotsverkets båtlanefond, varifrån lån må utlämnas till lotspersonal för anskaffande av motorbåtar för tjänstebruk eller för reparation eller ombyggnad av sådana båtar. Fonden, som förvaltas av lotsstyrelsen, upptogs till och med budgetåret 1944/45 under fonden för förslag till statsverket. Efter förslag av Kungl. Maj:t (1945 års statsverksproposition, kapitalbudgeten, bilaga 8, punkt 3; r. skr. nr 51) redovisas båtlanefondens tillgångar från och med den 1 juli 1945 under statens utlåningsfonder. Beträffande de för lån från fonden gällande bestämmelserna må hänvisas till Kungl. Maj:ts brev till lotsstyrelsen den 4 juni 1937 och den 30 juni 1938 (se propositionen nr 233 till 1941 års riksdag) samt den 23 mars 1945. I sistnämnda brev föreskrives, att för lån, som utlämnats från båtlanefonden efter den 1 juli 1945, skall gäldas normalränta i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 31 december 1943 (nr 936) angående ränta å lån från statens utlåningsfonder. Såsom kapitaltillskott till fonden ha anvisats *dels* under fonden för förslag till statsverket reservationsanslag av för vardera budgetåren 1937/38 och 1938/39 300 000 kronor, för budgetåret 1940/41 350 000 kronor och för budgetåret 1941/42 250 000 kronor, *dels ock* under statens utlåningsfonder för budgetåret 1945/46 ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

I skrivelse den 11 september 1946 har *lotsstyrelsen* hemställt, att till båtlanefonden måtte för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 400 000 kronor. Till stöd härför anför styrelsen i huvudsak följande.

Som kapital för fonden har anvisats tillhopa 1 500 000 kronor. Det kan beräknas, att utestående lånebelopp vid slutet av innevarande budgetår komma att uppgå till sammanlagt omkring 1 160 000 kronor, under förutsättning att under budgetåret inga andra utbetalningar från fonden göras än sådana som hänföra sig till redan nu beviljade lån. Under budgetåret 1947/48 kunna i amortering beräknas inflyta sammanlagt omkring 55 000 kronor. Under tiden till och med den 30 juni 1948 skulle alltså för beviljandet av nya lån finnas att tillgå kapitalmedel å fonden av i runt tal 400 000 kronor. Sistnämnda belopp förslår emellertid långt ifrån till beviljande av lån för den förnyelse av båtmaterielen, som behöver äga rum inom de närmaste åren. Det redan nu föreliggande behovet av nyanskaffningar uppgår till tolv båtar till ett sammanlagt värde överstigande 600 000 kronor.

Den förnyelse av båtmaterielen, varav behov förefinnes inom de närmaste åren, stannar emellertid icke vid dessa tolv båtar utan man måste räkna med ytterligare ett antal nyanskaffningar av båtar och motorer, därest lotspersonalen skall hava tillgång till sjövärdiga och driftsäkra båtar. Då möjlighet bör finnas för personalen att erhålla lån ur båtlanefonden för samtliga de nyanskaffningar, som sålunda kunna bliva erforderliga, anser styrelsen sig böra föreslå, att båtlanefonden ökas med 400 000 kronor.

*Statsverkspropositionen: Bil. 31; Kapitalbudgeten:
Handelsdepartementet.*

*Departements-
chefen.*

Av lotsstyrelsens framställning framgår, att en ökning av ifrågavarande lånefond erfordras, därest det med fonden avsedda ändamålet skall kunna i önskvärd utsträckning tillgodoses. Mot storleken av det föreslagna kapitaltillskottet, 400 000 kronor, har jag icke någon erinran att göra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lotsverkets båtlånefond* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 400 000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Carl Gustaf Gyllenhaal.

1947 års statsverksproposition.

Beredskapsstat för försvarsväsendet.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari
1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1947/48 och anför därvid följande.

Enligt § 63 i regeringsformen skall varje lagtima riksdag antaga beredskapsstat för försvarsväsendet. Den för innevarande budgetår gällande beredskapsstaten (statsverkspropositionen, del 24; riksdagens skrivelse 446) upptager å driftbudgeten anslag å sammanlagt 275 miljoner kronor och å kapitalbudgeten ett anslag av 10 miljoner kronor. Driftbudgetens anslagen fördela sig med 265 miljoner kronor på fjärde huvudtiteln samt 5 miljoner kronor på en var av sjunde och elfte huvudtitlarna. Av det under fjärde huvudtiteln uppförda beloppet avses för löpande utgifter för armén, marinen och flygvapnet respektive 140, 35 och 10 miljoner kronor samt för engångsutgifter 40 miljoner kronor. Kapitalbudgetens anslag är uppfört under fonden för förslag till statsverket och avser försvarsberedskapens stärkande i allmänhet. Anslagen ha beräknats erforderliga för att täcka kostnaderna för försvarsberedskap under en tid av tre månader.

Den försvarsberedskapsstat, som skall fastställas för budgetåret 1947/48, synes böra upptaga samma anslag som den för innevarande budgetår fastställda. Någon ändring med avseende på anslagens belopp har icke prövats erforderlig. I enlighet härmed upprättat förslag till beredskapsstat för budgetåret 1947/48 torde såsom *bihang* få fogas vid protokollet i ärendet.

2 *Statsverkspropositionen: Bil. 32: Beredskapsstat för försvarsväsendet.*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna det vid detta protokoll fogade förslaget till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1947/48.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla

Ur protokollet:

B. Sandberg.

Bihang.

**Förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet
för budgetåret 1947/48.**

Driftbudgeten.

		Kronor
<i>A. Egentliga statsutgifter:</i>		
IV. Försvarsdepartementet	265 000 000	
VII. Finansdepartementet	5 000 000	
XI. Folkhushållningsdepartementet	5 000 000	275 000 000
	Summa	275 000 000

Kapitalbudgeten.

		Kronor
<i>Kapitalinvestering:</i>		
VII. Fonden för förslag till statsverket		10 000 000

Egentliga statsutgifter.

IV. Försvarsdepartementet.

		Kronor	Kronor
C. Försvarskrafterna.			
a	Arméns löpande utgifter (Da), <i>förslagsvis</i>	140 000 000	
b	Marinens löpande utgifter (Ea), <i>förslagsvis</i>	35 000 000	
c	Flygvapnets löpande utgifter (Fa), <i>förslagsvis</i>	10 000 000	
d	Engångsutgifter (Ga), <i>förslagsvis</i>	40 000 000	225 000 000
			225 000 000
E. Diverse.			
a	Övriga utgifter (Gb), <i>förslagsvis</i>		40 000 000
Summa			265 000 000

VII. Finansdepartementet.

		Kronor	Kronor
a	Civila utgifter för försvarsberedskap, <i>förslagsvis</i>		5 000 000

Egentliga statsutgifter.

XI. Folkhushållningsdepartementet.

		Kronor	Kronor
a	Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder, <i>förslagsvis</i>		5 000 000

Kapitalinvestering.

VII. Fonden för förlag till statsverket.

		Kronor	Kronor
a	Försvarsberedskapens stärkande i allmänhet, <i>förslagsvis</i>		10 000 000